Maros megye legolvasottabb napilapja!

NÉPÚJSÁG

2026. október 2., péntek
LXXVIII. évfolyam
222. (22382.) sz.
Ára: 5[00] lej
(előfizetőknek 3[00] lej)

KÖZÉLETI NAPILAP

Elégedettek a szervezők

Kedvezett az időjárás a hőlégballonozásnak

Minden betervezett repülést végre tudtak hajtani, kedvezett az idő a hőlégballonozásnak

Fotó: Gligor Róbert László

Vannak részletek, amelyeken még dolgozni, javítani kell a jövőben, de összességében sikeresnek minősítik az idei, immár huszadik hőlégballon-fesztivált a szervezők, és továbbra is a Felső-Nyárádmentén marad a rendezvény – derült ki a *Lőrincz Miklós* főszervezővel való beszélgetésünkből.

Gligor Róbert László

A számokat még nem összesítették, de az általános visszajelzésekből azt a következtetést vonták le a szervezők, hogy egy sikeres fesztivált zártak a múlt hétvégén a deményházi tetőn: a kilátogató közönségnek tetszett a program és a látvány. Vannak kisebb hiányosságok is, de ezek kijavítására figyelnek a jövőben – mondta el a főszervező. Múlt pénteken

(Folytatás a 4. oldalon)

Épül a marosvásárhelyi parkolóház

A tervek szerint mintegy 10.000 köbméter beton, 900 tonna acél, 200 tonna fémszerkezet szükséges az építkezéshez és a parkolóház megerősítéséhez.

4.

Közösségben a magyar oktatásért

Maros megyében összesen 1.513 nyolcadikos és 1.151 tizenkettedikes magyar diákhoz jut majd el a gyakorlófüzet.

17.

AKTUÁLIS

Október 1. az idősek világnapja

Vajda György

Minden évben október elsején tartják az idősek világnapját. 1990. december 14-én az ENSZ Közgyűlése szavazta meg, és rögzítette 45/106. számú határozatában, hogy ez a nap legyen az idősek nemzetközi napja, először 1991-ben tartották meg az ünnepet, amelynek meghirdetett célja az, hogy felhívja a figyelmet az időseket érintő kérdésekre. Minden évben egy-egy téma köré csoportosítják a rendezvényeket. Az ENSZ idei témájának jelmondata: „A hosszú élet kora – a rendszerek újragondolása a hosszabb életekért”. Ezzel a világszervezet leginkább arra szeretné rávezetni az országokat, hogy minél előbb

(Folytatás a 3. oldalon)

naptár

OKTÓBER

2

PÉNTEK

7:22 22:20
19:01 15:26

A nappal hossza: **11** óra **39** perc

Ma **MALVIN**, holnap **HELGA**, vasárnap **FERENC** napja

Az év **275.** napja, hátravan **90** nap

Isten éltesse!

HELGA: az óészaki heilagr (szent vagy megszentelt) szóból ered.
FERENC: az olasz Francesco név latinosított Franciscus formájából származik, jelentése: francia. Női párja: Franciska.

IDŐJÁRÁS

Többnyire felhős

Hőmérséklet:
max.: .... **21 °C**
min.: ..... **2 °C**

VALUTAÁRFOLYAM
BNR: **2026. október 1.**

1 €	**5,2777 lej**
1 $	**4,6765 lej**
100 Ft	**1,4357 lej**
1 g arany	**625,5988 lej**

ELŐFIZETÉS A SZERKESZTŐSÉGBEN IS!

Elfogadunk előfizetést lapunkra a következő hónapra a Népújság szerkesztőségében: Marosvásárhely, Dózsa György utca 9. szám, 2. emelet, 65-ös iroda, naponta 10–14 óra között, szombat – vasárnap zárva. Tel. 0728-082-259.

A csütörtöki lottóhúzás nyerőszámai

Joker: 2, 31, 45, 29, 30 + 4	NOROC PLUS: 1 7 9 8 9 1
Loto 5/40: 27, 6, 21, 35, 31, 23	SUPER NOROC: 8 8 0 5 8 9
Loto 6/49: 3, 19, 49, 48, 2, 8	NOROC: 9 6 8 8 1 6 9

MEGYEI HÍREK

A szociális szféra intézményvezetőinek fóruma

Október 2-án, pénteken (ma) 12 és 16 óra között zajlik a Solidaris Social Forum nevű szakmai találkozó, amelyet második alkalommal szervezett meg a marosvásárhelyi Solidaris Egyesület. A Tudor Vladimirescu utca 3. szám alatt sorra kerülő román nyelvű találkozón a Maros megyei szociális szférában dolgozó intézményvezetők, valamint a nonprofit szervezetek vezetői osztják meg egymással tapasztalataikat, gondolataikat és gyakorlataikat.

Vállalkozók konferenciája

A JCI Marosvásárhely jövő hét végén, október 9–10-én tartja Marosvásárhelyen, a Continental szállóban az Executive Experience – Leadership Under Uncertainty (Vezetői tapasztalat – vezetés bizonytalan körülmények között) nevű, vállalkozóknak, vezetőknek és olyan szakembereknek szóló konferenciát, akik változó és bizonytalan környezetben hoznak döntéseket és dolgoznak emberekkel. Az eseményen Pedro Castilho, Luxemburgban élő ismert üzletember és Betsy Reed amerikai újságíró is jelen lesz egy interaktív vezetői, kommunikációs, szervezetfejlesztési és kapcsolatépítési program keretében. Az esemény a JCI-tagsággal nem rendelkezők számára is nyitott, a helyek száma azonban korlátozott. Az érdeklődők a 0725-652-127-es telefonszámon Alexandru Ardeleantól kérhetnek bővebb tájékoztatást.

Galériák fehér éjszakája Marosvásárhelyen

Október 2-án, pénteken (ma) 18 órától 23.45 óráig Marosvásárhely művészeti galériái és alternatív kiállítóterei adnak otthont a Galériák fehér éjszakája nevű rendezvénysorozatnak. Kiállítások, találkozók és a helyi kortárs művészet felfedezésére alkalmas, kevésbé ismert terek várnak ezen az estén a közönségre. A kortárs művészi kezdeményezéseket rivaldafénybe állító, a helyi művészeti szcéna szereplőit egészséges versengésre ösztönző eseményt 2007-ben szervezte meg először Bukarestben az Ephemair Egyesület. A rendezvényre azóta helyi partnerszervezetek közreműködésével több romániai városban is sor kerül. A Marosvásárhelyen tizenegyedik alkalommal megrendezett eseményt a K'ARTE Egyesület szervezi, de ezúttal az Art Nouveau – UAP, a K'ARTE Galéria, a Dr. Bernády György Közművelődési Alapítvány és a Kaktusz Antigaléria (Antigalerie Cactus) is jelentős szerepet vállalt a Galériák éjszakája színesebbé tételében. A látogatható tárlatokról a Maros Megyei Múzeum Facebook-oldalán lehet bővebben tájékozódni.

Hírszerkesztő: Nagy Székely Ildikó

Megújult a Maros-parti sétány

A lakosok jelzésére a Marosvásárhelyi Polgármesteri Hivatal vezetősége tárgyalt a Maros Vízügyi Igazgatóság szakembereivel a Kárpátok sétányán lévő árvízvédelmi töltésen kialakított gyalogút rossz állapotáról. A tárgyalások eredményeként a két intézmény által megkötött együttműködési megállapodás alapján a vízügyi igazgatóság felújította járdát, a polgármesteri hivatal pedig kicseréli a padokat és a közvilágítási lámpatesteket.

Tőkés Diana, a Maros Vízügyi Igazgatóság sajtószóvivője lapunknak elmondta, hogy a munkálatok során helyreállították a töltés burkolatát azért, hogy rendezettebb és biztonságosabb környezetet, valamint jobb közlekedési feltételeket biztosítsanak. Befejezték az aszfaltozást, amelyen jelenleg az utolsó simításokat végzik. A munkálat hivatalos átadása után a polgármesteri hivatal hozzáfog az új padok, új lámpatestek és tartóoszlopok kihelyezéséhez. *(sz. v.)*

Fotó: Nagy Tibor

Medvével találkoztak a Somostetőn

Csendőrök siettek egy kerékpározó gyermekcsoport segítségére szerda este Marosvásárhelyen, miután medvével találkoztak a Somostető erdős részén.

A Maros megyei csendőrség csütörtöki közleménye szerint a gyerekek lélekjelenlétüket megőrizve hívták a 112-es segélyhívó számot.

A helyszínre érkezett csendőrök megnyugtatták és biztonságba helyezték őket, majd segítettek kihozni kerékpárjaikat az erdőből. Csendőrségi források szerint a gyermekek a medve láttán eldobták a kerékpárjaikat és felmásztak a fára, majd hívták a 112-t, és igyekeztek minél pontosabban meghatározni a helyszínt, hogy a segítség gyorsan eljusson hozzájuk. A gyermekek hozzátartozói nyilvánosan köszönetet mondtak a mentésben részt vevő csendőröknek.

A csendőrfelügyelőség képviselői szerint a beavatkozás túlmutatott a szolgálati feladatok ellátásán: a csendőrök számára elsősorban az volt fontos, hogy megnyugtassák és biztonságba helyezzék a veszélyhelyzetbe került gyerekeket. *(Agerpres)*

Tisztelt olvasóink, kedves előfizetőink!

Ezúton tájékoztatjuk Önöket, hogy belső újjászervezési és logisztikai okokból 2026. október 1-jétől a Népújság szombati lapszáma összeolvad a hétfőivel.

A lapot a posta – az eddigi gyakorlatnak megfelelően – továbbra is hétfőn fogja kézbesíteni, az olvasnivaló pedig egyetlen, összevont kiadásban jut el Önökhöz. Szerkesztőségünk mindent megtesz azért, hogy a hétvégi tudósítások, a legfontosabb hírösszefoglalók, a Múzsa és a Sport melléklet, a legkedveltebb rovatok helyet kapjanak ebben a közös lapszámban, így Önök a leglényegesebb információkról ezután sem maradnak le.

A logisztikai folyamatok optimalizálására azért van szükség, hogy a jelenlegi szállítási és gazdasági kihívások ellenére is biztosítani tudjuk a Népújság hosszú távú működését és az Önök által megszokott színvonalat.

Köszönjük megértésüket, hűségüket és azt, hogy továbbra is a Népújság olvasói és előfizetői körébe tartoznak.

A szerkesztőség

RENDEZVÉNYEK

Megemlékezés az aradi vértanúkra

Az RMDSZ marosvásárhelyi szervezete október 6-án, kedden 17 órától megemlékezést tart az aradi vértanúk emléknapja alkalmából a Székely vértanúk emlékművénél. A megemlékezés mottója Damjanich János kijelentése: „Legyőztük a halált, mert bármikor készek voltunk elviselni azt". A szervezők közös főhajtásra várják a marosvásárhelyieket a szabadság és a nemzeti összetartozás hősei előtt.

XVI. Rejtett gyöngyszemek

Október 5-étől, hétfőtől 16-áig, péntekig lehet megtekinteni a XVI. Rejtett gyöngyszemek című, sérült személyek művészi alkotásaiból nyílt kiállítást a marosvásárhelyi Deus Providebit Tanulmányi Házban. A kiállítás, valamint az azt megelőző online alkotótábor szervezője a HIFA-Románia Egyesület.

A Marosvásárhelyi **Magyar Nyugdíjasok Klubja** kirándulást szervez október 26–30. között **Hajdúszoboszlóra**. Érdeklődni a 0744-928-299 vagy 0265/264-442 telefonszámokon lehet hétfőtől péntekig, 9–14 óra között. Utolsó jelentkezési nap: **október 22**.

NÉPÚJSÁG
MAROS MEGYEI NAPILAP
Kiadja az IMPRESS KFT.
FŐSZERKESZTŐ: Karácsonyi Zsigmond
FŐSZERKESZTŐ-HELYETTES: Benedek István
LAPSZERKESZTŐ: Vajda György

MUNKATÁRSAK: Bodolai Gyöngyi, Farczádi Attila, Gligor Róbert László, Kaáli Nagy Botond, Mezey Sarolta, Nagy-Bodó Szilárd, Nagy Miklós Kund, Nagy Székely Ildikó, Nagy Tibor (fotó), Sófalvi Szidónia, Szeredai Vivien, Szer Pálosy Piroska. **KORREKTÚRA:** Horváth Éva, Mátyus Beáta. **TÖRDELÉS:** Donáth-Nagy György, Makkai Melánia, Vajda Gyöngyi. **FŐKÖNYVELŐ:** Nagy Melinda. **REKLÁM-LAPTERJESZTÉS:** Madaras Éva Adrienn. **APRÓHIRDETÉS:** Petres Emília. • Tel.: munkanapokon 9–14 óra között 0265-268-854, délután: 0728-082-259, e-mail: reklam@e-nepujsag.ro
SZERKESZTŐSÉG: 540015 Marosvásárhely, Dózsa György út 9. szám, II. emelet. **Internet:** www.e-nepujsag.ro **E-mail:** nepujsag@e-nepujsag.ro
Telefon: titkárság: 0265-266-780; tel/fax: 0265-266-270. **Nyomda:** Palatino.
A szerkesztőség véleménye nem feltétlenül azonos a szerzők véleményével.
Előfizetés a postahivatalokban, a postásoknál és a szerkesztőségben: tel. 0728-082-259.
Hirdetési irodánk nyitvatartási rendje: hétfő, kedd, szerda, csütörtök: 9–15, péntek: 9–14 óra között, szombat, vasárnap: zárva.

6423578000083
ISSN 1220–3475 (print);
ISSN 1584–3238 (online)

A műszaki hibák elhárításáig nem bírságolnak

Október 1-jétől a TollRo rendszeren keresztül lehet fizetni az úthasználati matricát és az útdíjat

Október 1-jétől élesben működik a TollRo platform, ettől az időponttól az úthasználati matricát (rovinietă), az útvonaljegyet (tichet de rută) és a TollRo útdíjat kizárólag az új útdíjfizetési rendszeren keresztül lehet megvásárolni – közölte a közúti infrastruktúrát kezelő országos társaság (CNAIR).

A vállalat tájékoztatásában hangsúlyozták, hogy a TollRo-t a romániai országutakon, gyorsforgalmi utakon és autópályákon közlekedő, 3,5 tonnánál nagyobb össztömegű áruszállító, illetve az ezekkel egy kategóriába sorolt vegyes használatú járművek számára vezették be. A díj összegét a megtett távolság, a jármű tömege, EURO-kibocsátási osztálya és az úttípus alapján számítják ki.

A díj előre megvásárolt útvonaljeggyel vagy a ténylegesen megtett távolság alapján fizethető ki. Utóbbi esetben a TollRo mobilalkalmazás rögzíti a jármű útvonalát, az összeget pedig az elektronikus pénztárcából vonják le.

Az útdíjfizetési szolgáltatások a www.etoll.ro portálon, valamint az iOS- és Android-készülékekre ingyenesen letölthető TollRo alkalmazásban érhetők el. Az úthasználati matrica továbbra is megvásárolható a hivatalos forgalmazóknál, a CNAIR értékesítési pontjain, a határátkelőhelyeken, valamint SMS-ben.

A szeptember 30-áig megvásárolt úthasználati matricák az eredetileg megjelölt időpontig érvényesek, ezért nem kell helyettük újat venni. Érvényességüket a közúti ellenőrzések során automatikusan vizsgálják.

Az uniós rendszerekkel kompatibilis elektronikus útdíjszedési szolgáltatókon (SETRE) keresztüli fizetési lehetőség 2027. január 15-étől válik elérhetővé – közölte a CNAIR

A közúti infrastruktúrát kezelő országos társaság (CNAIR) azt is közölte, hogy nem bírságolják meg azokat, akik az október 1-jétől beüzemelt platform műszaki hibái miatt nem tudták kifizetni a TollRo útdíjat. A tájékoztatásban hangsúlyozták, hogy a szankciók alóli mentesség a platform műszaki hibáinak elhárításáig tart. Az érintett időszakra eső útdíjat utólag, a rendelkezésre álló adatok alapján állapítják meg, többletköltség nélkül – tették hozzá. A közlemény szerint az október 1-jén elindított elektronikus útdíjfizetési rendszerben egyrészt az e-mailes visszaigazolások kézbesítésénél, másrészt a fizetési szolgáltatóval való kapcsolódásban jelentkeztek fennakadások. A Gmail és a Yahoo rendszere a rövid idő alatt kiküldött nagyszámú üzenet miatt átmenetileg korlátozta az etoll.ro domainről érkező leveleket, ezért egyes visszaigazolások késtek vagy nem érkeztek meg – magyarázták.

A CNAIR hangsúlyozta, hogy a megvásárolt úthasználati jogosultságok érvényességét az e-mailes hiba nem érinti. *(Agerpres)*

Utolsó kifizetési kérelem a PNRR-ből

Románia szerda este hivatalosan benyújtotta az Európai Bizottsághoz (EB) a helyreállítási tervhez (PNRR) kapcsolódó utolsó kifizetési kérelmét – jelentette be Dragoș Pîslaru európai beruházásokért és projektekért felelős ügyvivő miniszter.

A tárcavezető Facebook-bejegyzése szerint a kérelem összértéke 6,04 milliárd euró, amelyből az előfinanszírozás levonása után Románia 4,348 milliárd euró kifizetését igényli. Ebből 2,582 milliárd euró vissza nem térítendő támogatás, 1,765 milliárd euró pedig hitel.

A kifizetési kérelem 104 mérföldkövet és célkitűzést foglal magában. Ezek a közlekedés, az energetika, az egészségügy, az oktatás, a közszolgáltatások digitalizálása, a víz- és hulladékgazdálkodás, valamint a lakóépületek energiahatékonyságának területén végrehajtott reformokhoz és beruházásokhoz kapcsolódnak.

Pîslaru azt is közölte, hogy ezzel lezárult a PNRR-hez kapcsolódó kifizetési kérelmek benyújtása. Az Európai Bizottság most értékeli az utolsó reform- és beruházási csomagot, a pénzt pedig csak akkor folyósítják, ha Brüsszel megfelelőnek ítéli a vállalt célok és mérföldkövek teljesítését.

A PNRR idén augusztusi újratárgyalása nyomán Románia összesen 20,11 milliárd euróhoz férhet hozzá a helyreállítási alapból, az összegből 13,57 milliárd euró vissza nem térítendő támogatás, 6,54 milliárd euró kedvezményes hitel. *(Agerpres)*

Románia lakosságának 20,5 százaléka 65 éven felüli

Idén január 1-jén 3,903 millió 65 éves vagy annál idősebb ember élt Romániában, azaz az ország 19,041 milliós lakónépességének 20,5 százaléka tartozott ebbe a korosztályba – közölte az Országos Statisztikai Intézet (INS) csütörtökön.

Az idősek világnapja alkalmából közzétett adatok szerint a 65 éves és ennél idősebb lakosság körében 1,555 millió férfi és 2,349 millió nő volt. A 65 év felettiek a romániai férfi lakónépesség 16,7 százalékát, a női lakónépességnek pedig a 24,1 százalékát tették ki. Az idősek legnagyobb hányada – régiónként több mint 15,8 százaléka – az északkeleti, illetve a déli régióban élt. A sorban Délkelet-Románia következett 13,1, Északnyugat-Románia 12,6, a központi régió 12,1, Bukarest és Ilfov megye 10,8, majd Délnyugat-Románia 10,5 százalékkal.

A lakosság korösszetétele alapján Délnyugat- és Délkelet-Románia számít a leginkább elöregedett régiónak: mindkettőben meghaladta a 22 százalékot a 65 év felettiek aránya. A legfiatalabb a Bukarest–Ilfov régió volt, ahol 18,1 százalékot tett ki az idősek aránya.

Az INS szerint Románia lakosságának medián- és átlagéletkora továbbra is az uniós szint alatt marad, bár mindkét mutató folyamatosan emelkedett az elmúlt tizennégy évben. A mediánéletkor a 2012-es 40,1 évről 2022-re 43,4 évre, 2026-ra pedig 44,4 évre nőtt. Az átlagéletkor 2012-ben 40,6, 2022-ben 42,3, 2026-ban pedig 43,1 év volt. A demográfiai öregedési index 2026 elején 135,9 volt, vagyis száz fiatalra csaknem 136 idős ember jutott.

Az INS adatai szerint a háztartások 47,6 százalékában munkavállaló, 39,3 százalékában pedig nyugdíjas volt a háztartásfő. Korcsoportok szerint a háztartások 35,3 százalékának élén 65 éves vagy annál idősebb személy állt, míg 36 százalékukat 25 és 49 év közötti személy vezette. Romániában 2025-ben átlagosan 4,916 millió társadalombiztosítási nyugdíjast tartottak nyilván, közülük 3,823 millióan öregségi nyugdíjban részesültek. A nyugdíjasok száma 2021 és 2025 között 162 ezerrel, azaz 3,2 százalékkal csökkent. *(Agerpres)*

ORSZÁG – VILÁG

Terjed a nyugat-nílusi vírus

Idén június 3-tól szeptember 30-ig 117 megbetegedést okozott Romániában a nyugat-nílusi vírus, 105 igazolt és 12 valószínűsíthető esetet jegyeztek – közölte csütörtökön az Országos Közegészségügyi Intézet (INSP). Ugyanebben az időszakban a vírussal megfertőződött hét idős ember meghalt; mindannyian társbetegségekben is szenvedtek. A megbetegedéseket Argeș (2 eset), Bihar (1), Brăila (5), Botoșani (1), Buzău (1), Călărași (7), Kolozs (2), Konstanca (2), Dâmbovița (1), Dolj (1), Galac (3), Giurgiu (11), Hargita (1), Ialomița (7), Iași (2), Ilfov (12), Maros (1), Prahova (3), Olt (2), Suceava (2), Szatmár (1), Teleorman (4), Vaslui (1), Vrancea (1) megyében, valamint Bukarestben (42) regisztrálták. *(Agerpres)*

Megölt egy férfit a medve

Meghalt egy 55 éves férfi, miután a Brassó megyei Kucsuláta (Cuciulata) település közelében, egy mezőn rátámadt és súlyos sérüléseket okozott neki egy medve. A Brassó megyei rendőrség csütörtöki közleménye szerint az alsókománai (Comăna) férfit szerdán dél körül támadta meg a nagyvad. Az olthévízi (Hoghiz) rendőröket és a mentőket 12:50 körül riasztották. A helyszínre érkező mentőegységek azonban csak a halál beálltát tudták megállapítani. A férfi holttestét a törvényszéki orvostani intézetbe szállították boncolásra, hogy a halál pontos okát megállapítsák. A rendőrség büntetőeljárást indított az ügyben és vizsgálja a tragédia körülményeit. *(Agerpres)*

Nemsokára átadják az észak-erdélyi autópálya újabb szakaszát

A végéhez közelednek a munkálatok az észak-erdélyi autópálya Magyarnádas (Nădășelu) és Magyarzsombor (Zimbor) közötti, 30,6 kilométeres szakaszán, a kivitelezés készültségi foka elérte a 99,2 százalékot – közölte szerdán a közúti infrastruktúrát kezelő országos társaság (CNAIR) vezérigazgatója. Cristian Pistol a Facebookon azt írta, hogy a kivitelező UMB Spedition jelenleg 690 munkással és 410 munkagéppel dolgozik az építkezésen. A CNAIR vezetője hangsúlyozta, hogy amint elkészül a Pusztatopa (Topa Mică), illetve Magyarnádas (Nădășelu) térségében épülő két viadukt, Vaskapu (Poarta Sălajului) és Marosvásárhely között végig autópályán lehet majd közlekedni. A két völgyhíd jelenleg 86 százalékos készültségi szinten áll. Az észak-erdélyi autópálya jelentős gazdasági előnyökkel jár Románia számára, és javítja az európai közlekedési összeköttetéseket – mutatott rá bejegyzésében Pistol. *(Agerpres)*

Meghosszabbították a CAEN-kód frissítésének határidejét

A kormány csütörtökön elfogadott határozatával meghosszabbította 2027. március 25-éig a határidőt, ameddig a vállalatok frissíthetik a tevékenységi (CAEN-) kódjaikat – jelentette be Irineu Darău ügyvivő gazdasági és vállalkozásokért felelős miniszter. A Cégnyilvántartási Hivatal adatai szerint a korábban kormányhatározattal kiszabott határidőig, idén szeptember 25-éig, csupán az érintett vállalkozások 37,24 százaléka tette meg ezt a lépést. A miniszter szerint március 25-ig tehát párhuzamosan használatban lesznek a régi és az új kódok is, és arra biztatta a cégeket, hogy minél előbb végezzék el a frissítést. *(Agerpres)*

Október 1. az idősek világnapja

(Folytatás az 1. oldalról)

igazítsák az egyre növekvő átlagéletkorhoz az egészségügyi, a szociális védelmi, a nyugdíjrendszereket, valamint lakhatási lehetőségeket és a munkaerőpiacot. A cél az, hogy minél egészségesebb, aktívabb, méltóságteljesebb és biztonságos életet biztosítsanak a szépkorúaknak, és erősítsék a nemzedékek közötti szolidaritást az idősebb nemzedék társadalmi szerepvállalásával. A statisztikák szerint a 60 év felettiek száma 1980 óta megháromszorozódott, és mára a 760 milliót is túlhaladta, 2050-re pedig – úgy becsülik – eléri az 1,6 milliárdot. És ez valójában nagy feladatokat és kötelezettségeket ró az ENSZ tagországaira.

Sajnos Romániában is tapasztalható, hogy – leginkább vidéken – kiöregedett a társadalom. Falvak néptelenednek el, ugyanakkor az is tény, hogy egyre szűkebb az az aktív, dolgozó réteg, amely hozzájárulásával eltartja a nyugdíjasokat. Ez az aránytalanság alig néhány év múlva ugrásszerűen megnő, hiszen a Ceauşescu-éra „decreţel”-jei (sz.m.: az abortusz megtiltására vonatkozó, 1966. október elsején kibocsátott 770-es államrendelet) nyugdíjba kerülnek. A Bolojan-kormány többször nekirugaszkodott, hogy méltányossá tegye a hazai nyugdíjrendszert. Belebukott. Az érvényben levő nyugdíjtörvény alapján kiszámított nyugdíjak nem igazán segítik a középkategória alatt levőket. Arról nem is beszélve, hogy a gazdasági válság miatt egyre növekszik a családokra eső gazdasági teher. Azon előjogokkal rendelkezők kivételével, akik speciális nyugdíjban részesülnek. És ez a társadalom azon tagjaival szemben is enyhén szólva arcátlanság, akik évtizedeken át gyárakban, a mezőgazdaságban, az alulfizetett (szocialista) szolgáltatásokban gürcöltek.

Az idén az ENSZ által meghatározott célkitűzésekben szerepel az egészségügyi és szociális rendszerek erősítése is. Hát itt is enyhén szólva hadilábon áll Románia. Az évek múltával egyre több lesz az olyan idős, aki az életmódja miatt többször több betegséggel is szorul egészségügyi ellátásra, ez további terhet jelent majd a rendszernek. Az állami szociális ellátás is az elvárások alatti. Ha nem lennének a civil és egyházi szervezetek, akkor az intézmények alig tudnák ellátni az igényeket. Hogy csak két példát említsek, hónapokat kell várni, ameddig az érintetteknek helyet találnak szeretteik idősotthonban, ahol viszont az ellátási költségek meghaladják a nyugdíj összegét. Tudomásom szerint nem igazán létezik palliatív központ, amely oly nagyon szükséges, és minden civilizált országban működik. Távol állunk tehát azoktól az ideális rendszerektől, amelyeknek szükségességére az idén felhívja a figyelmet az ENSZ. Mindezek mellett azonban a legnagyobb gond a jövő bizonytalansága, kiszámíthatatlansága, amely nemcsak az időseket, hanem az őket ellátó, gondozó fiatalabb nemzedéket is érinti. Ne csodálkozzunk hát, ha elvándorolnak fiataljaink, kiürülnek falvaink, és egyre több az olyan idős, aki távolba szakadt gyerekei után sóvárogva tengeti egyedül életét.

Boldog időskort! Boldogat?

Kedvezett az időjárás a hőlégballonozásnak

(Folytatás az 1. oldalról)

Fotó: Gligor Róbert László

nem számítottak nagyobb tömegre, de szombaton és vasárnap sokan látogattak ki, a korábbi évekhez képest még többen.

A mostani helyszín területe is tágasabb volt, ezért mindennek jutott nagyobb hely, a felhozatalnak is, a léggömböknek is.

Említésre méltó a gyermeksarok, ahol jóval több programon vehettek részt, és jóval több gyerek ült be arcfestésre, rajzolásra-festésre, bábszínházra és egyebekre, de a látogatók számára is több nagy sátrat, több asztalt és ülőhelyet tudtak biztosítani.

A fesztiválteret szigetnégyzetekre osztották, ezeket Nyárádremete község településeiről elnevezett „utcák” választották el, a központi részt pedig Kádár térnek nevezték el a hőlégballon-fesztivál megteremtőjének és sokáig volt főszervezőjének, néhai Kádár Leventének az emlékére.

Ami a hőlégballonokkal való repülést illeti, a kedvező időnek köszönhetően minden tervezett felszállást végre tudtak hajtani, reggelente a felkelő nap Vármezőben lelte „nyeregben” (azaz kosárban) a ballonozókat, délután pedig a deményházi tetőről emelkedtek fel a légi járművek, és idén a függeszkedő repülésnek is kedveztek a körülmények.

Az sem elhanyagolható tény, hogy elég sokan igénybe vették a helikopteres repülés lehetőségét is.

A koncerteken nagyon sokan voltak szombaton és vasárnap egyaránt, a nagykoncertek végén mindkét este tűzlátvány várta a vendégeket a nagyszínpadnál felállított kosarak révén. Mind a húsz betervezett léggömbös csapat jelen volt Romániából, Magyarországról, Csehországból, Moldáviából és Ausztriából.

Nem tapasztaltak rendbontást és különösebb gondokat a parkolás terén sem, s a rendőrség sem jelzett ilyen problémát, de attól még akadtak percek, amikor lassabban lehetett a megyei úton haladni, főleg, amikor nagyobb sor autós indult el a parkolóból kifelé, vagy éppen érkezett a fesztivál helyszínére.

Mindezek fényében sikeresnek minősítik az idei hőlégballon-fesztivált. Jelenleg éppen a lezárás szakaszában vannak, illetve kipihenik a fáradalmakat, ezért még jövőbeni tervekről nem lehet beszélni, de a tapasztalatok és a visszajelzések mindenképp pozitívak.

A helyszín másodlagos, a lényeg az, hogy a Felső-Nyárádmentén és Nyárádremete község mellett teszik le a voksukat a továbbiakban is, hiszen ez a rendezvény Vármezőben született, és sok éven át ott rendezték meg – zárta az értékelő beszélgetést Lőrincz Miklós főszervező.

Álomból lett egyetem

Negyedszázados a Sapientia Egyetem

Október 3-án, szombaton ünnepli fennállásának huszonötödik évfordulóját a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem. Az évfordulót megelőző napokban rendhagyó közösségi programokkal készülnek, amelyek teret biztosítanak a találkozásnak, a közös emlékek felidézésének és az önfeledt kikapcsolódásnak. Mielőtt azonban az ünnepi programokról szólnánk, tekintsünk vissza arra, hogyan jött létre Erdély első önálló magyar nyelvű magánegyeteme, amely mára az erdélyi és Kárpát-medencei magyar felsőoktatás egyik meghatározó intézményévé vált.

Szeredai Vivien

A marosvásárhelyi magyar nyelvű műszaki képzés gondolata már a rendszerváltás előtt is felmerült szakmai körökben, létjogosultsága azonban 1990-ben vált igazán hangsúlyossá, amikor csaknem százezren követeltek Marosvásárhely központjában önálló magyar tudományegyetemet a hazai magyar közösségnek. Ahhoz azonban, hogy az elképzelésből konkrét kezdeményezés legyen, szükség volt egy olyan személyiségre, aki élete legfontosabb céljául tűzte ki a magyar nyelvű műszaki felsőoktatás meghonosítását Erdélyben.

Dr. Hollanda Dénes nyugalmazott emeritus professzor már az ezredforduló előtt rájött, hogy az érvényben lévő román jogszabályok mellett elképzelése csupán magánegyetem formájában valósítható meg, ennek érdekében pedig alapítványt létesített.

2000. március 16-án megalakult a Sapientia Alapítvány, amelyet az erdélyi magyar történelmi egyházak vezetői hoztak létre kolozsvári székhellyel.

Az alapítvány rövid időn belül elfogadta a létesítendő magánegyetem koncepcióját, amely négy oktatási helyszín – Csíkszereda, Kolozsvár, Marosvásárhely és Nagyvárad – létrehozásával számolt. Az intézmény hivatalosan a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem (EMTE) nevet kapta.

Az első felvételit Marosvásárhelyen és Csíkszeredában hirdették meg. Városunkban a jelentkezési arány igazolta az előzetes várakozásokat: öt szakon – szociálpedagógia, informatika, mechatronika, számítástechnika, automatika és alkalmazott informatika – 165 helyre 385-en jelentkeztek. Az oktatás kezdetben a városközpontban található Deus Providebit Tanulmányi Házban zajlott. A 2003 nyarán elkezdett zöldmezős beruházás eredményeképpen 2006-ban már minden hallgató az új, Marosvásárhely és Koronka határában felépült campusban kezdhette el a tanévet. Az egyetem működését anyagilag kezdettől fogva a magyar állam biztosította a Sapientia Alapítvány kuratóriumának felügyelete mellett.

Napjainkban Marosvásárhelyen a korszerű oktatás kihívásainak minden szempontból megfelelő campusban öt amfiteátrum, mintegy 40 előadóterem és számos, jól felszerelt laboratórium biztosítja a diákok elméleti és gyakorlati felkészülését. 2015-ben nyitotta meg kapuit a magyar kormány finanszírozásával felépített 280 férőhelyes kollégium, majd 2018-ban egy újabb szárny is felépült a campusban, amelyben két amfiteátrum, számos terem és laboratórium is létesült. A kar főépületét körülvevő 27 hektáros területen a kertészmérnöki szakos diákok gyakorlatoznak, akik parkosítják a terület egy részét.

Dr. Tonk Márton egyetemi tanár, a Sapientia EMTE rektora lapunknak a következőket nyilatkozta:

– Kialakult Erdélyben egy hálózatos egyetem. A Sapientia négy karával, nagyon sokféle képzésével van jelen, alap- és mesterképzési szinteken, az idei évtől pedig már doktori iskolával is. Kialakult egy olyan erős intézmény, amelyik egy nagyon komoly névjegyet tett le a romániai, a romániai magyar, ezen túlmerően pedig a közép-európai felsőoktatás asztalára is. Az évről évre hozzánk jelentkező elsőéves diákok jól jelzik, hogy 25 év alatt kialakult az erdélyi magyar családokban, fiatalokban az a fajta bizalom is az intézmény iránt, ami azt mutatja, hogy a Sapientián jó tanulni, szakmailag és közösségünkben is számos nyernivaló van. Románia közel száz egyeteme közül a huszadik hely környékén állunk a rangsorokban. Negyedszázad relatíve kis idő felsőoktatási dimenzióban, de úgy gondolom, hogy annak az oktatói közösségnek, kutatói közösségnek, diákközösségnek a munkáját és eredményeit tükrözi vissza, akik itt voltak, itt vannak vagy itt lesznek a jövőben is a Sapientián.

Rendhagyó közösségi programok

Az egyetem születésnapját idén kétnapos programsorozattal ünneplik. A programok már csütörtökön elkezdődtek a marosvásárhelyi campuson, ahol főzőverseny, alumnitalálkozó, filmvetítés, sportbajnokság és több kerekasztal-beszélgetés várta a résztvevőket. Október 2-án, pénteken (ma) zárt körű ünnepség keretében adják át a Sapientia EMTE-emlékérmet, az intézmény oktatói pedig emeritus professzori címeket és a Kiváló Kutatói Díjat vehetik át. Az ünnepi eseményekről a későbbiekben részletesebben is beszámolunk.

Négyszintes mélygarázs 292 jármű számára

Épül a marosvásárhelyi parkolóház

Marosvásárhelyen, a Park Szálló szomszédságában épülő mélygarázs építőtelepén tartott sajtótájékoztatón október elsején ismertették a beruházás jelenlegi stádiumát. *Soós Zoltán* polgármester és a Geiger cég építési igazgatója, *Alexandru Radu* tájékoztatott az építkezés részleteiről.

Szer Pálosy Piroska

Fotó: Mariş Cristian Daniel

A négyszintes, 13 méteres mélységben épülő parkolóház 292 jármű számára biztosít őrzött, éjjel-nappal igénybe vehető parkolást, ezzel a belváros 12 utcájában létesített jelenlegi 360 parkolóhelyet szabadítanak fel. Lesznek mozgáskorlátozottak, családok és elektromos autók számára fenntartott helyek, ugyanakkor az elektromos autók töltéséhez szükséges infrastruktúrát is kiépítik, így később további töltőállomások is felszerelhetők. Az idén januárban elkezdett munkálatokkal rendkívül látványosan haladnak, Marosvásárhely történetében ez az első ilyen jellegű komplex építkezés, amelyet 42 millió lejes saját költségvetésből kiviteleznek; mint megtudtuk, a beruházás önfenntartó, és hozzávetőleg 8–9 év alatt megtérül. A legnehezebb feladat a terep előkészítése és a szükséges megerősítési munkálatok elvégzése volt annak érdekében, hogy ilyen mélységben is biztonságosan dolgozhassanak.

A hivatalos átadásra a tervek szerint jövő év július 26-án kerül sor. A mélyépítés során számos speciális fúróberendezést alkalmaztak, a résfalat 19 méter mélységben helyezték el, a 45 darab fúrt cölöpöt 36 méteres mélységben, amelyek az építmény horgonyai is egyben, hogy a talajvíz ne okozzon kárt, azaz biztosítják az épület stabilitását, és megvédik az alapozást a talaj nyomásától. A 10.000 négyzetméteres összfelületű gödör kialakítása során 30 ezer négyzetméter földet kellett elszállítsanak, ez a kitermelés során megduplázódott.

A munkálatok legnehezebb szakasza a gödör biztosítása volt a hatalmas cölöpökkel, a szintek építése, lebetonozása során az acél tartószerkezeteket majd sorra eltávolítják – tájékoztatott Soós Zoltán, Marosvásárhely polgármestere.

Október 5-én kezdik a betonozást

A kivitelező Geiger cég építési igazgatója, Alexandru Radu kifejtette, hogy szakszerűen fogtak a munkálatokhoz, felkészültek az esős időszakra is, de szerencsére a száraz időjárás az építkezés szempontjából kedvezett számukra, ezért is haladtak ennyire látványosan. Befejezték a talaj megerősítését és a föld kiemelését, jelenleg az alapozást készítik elő. A kitermelt földet Panit községbe szállítják. Október 5-től elkezdik az alap vasalását és betonozását, ezt követően pedig szintről szintre épül majd a parkolóház. A beruházás nagy méretét az is jelzi, hogy rengeteg építőanyagra van szükség. A tervek szerint mintegy 10.000 köbméter beton, 900 tonna acél, 200 tonna fémszerkezet szükséges az építkezéshez és a parkolóház megerősítéséhez.

A Népújság kérdésére – hogy a talajvíz okozott-e nehézségeket, és milyen garanciát vállalnak – az építésvezető elmondta, hogy helyenként voltak ugyan beszivárgások, de ezeket sikerült megállítani. Az építményre pedig élethosszig tartó biztosítékot vállal az építőcég. A parkolóhelyek számával kapcsolatosan kiemelte, hogy egy jármű számára 25 négyzetmérrel kell számolni a biztonságos parkolás érdekében. Marosvásárhely első parkolóházának a megépítésével több parkolóhely szabadul fel a belvárosban, kevesebb autó parkol majd az utcákon, így remélhetőleg a (jelenlegi zsúfolt) forgalom gördülékenyebbé válik, és elkezdhetik a főtér arculatának az átalakítását – hangsúlyozták.

SZERKESZTI: BENEDEK ISTVÁN

Mohács 500 – Egy csata előzményei és hosszú árnyéka (2.)

A Magyar Királyság Mátyás után

Benedek István

Mátyás meghal, a királyi hatalom meggyengül, a főurak széthordják az ország javait, a hadsereg felbomlik, majd bekövetkezik Mohács. A késő középkori Magyar Királyság utolsó évtizedeiről sokáig ez a történet kínálta a legkönnyebben megjegyezhető magyarázatot. Csakhogy az 1490 és 1526 közötti harminchat év története ennél jóval változatosabb volt.

A félezredik évforduló kutatásaihoz kapcsolódva érdemes áttekinteni e korszak újraértékelését. Oklevelek, számadások és városi iratok alapján több ponton módosítani kell az általános hanyatlás képét. Ettől még a pénzhiány, a határvédelem nehézségei vagy a politikai konfliktusok valóságosak maradnak. Mohács kimenetelét ismerjük; az odavezető évtizedek szereplői azonban más lehetőségekkel is számolhattak.

Mit örökölt Mátyás utóda?

Mátyás 1490-ben bekövetkezett halálakor erős uralkodói tekintélyre épülő kormányzatot hagyott maga után, rendezett trónutódlást azonban nem. Fiának, Corvin Jánosnak a korona öröklését nem sikerült biztosítania. A korona megszerzéséért több jelölt versengett, és a küzdelem fegyveres összecsapásokhoz vezetett. Az utódnak egyszerre kellett megszilárdítania hatalmát és fedeznie a háborús kiadásokat.

A megválasztott II. Ulászló alakját sokáig a „Dobzse László” névhez kapcsolódó történetek határozták meg: az engedékeny, mindenre rábólintó királyé, akit az urak kedvük szerint irányíthattak. Neumann Tibor kutatásai más szempontokat is előtérbe állítanak. Ulászló 1471 óta Csehország királya volt, tehát csaknem két évtizedes uralkodói tapasztalattal rendelkezett. Mögötte álltak a Jagelló-dinasztia kapcsolatai, és megválasztása a cseh és a magyar korona országainak együttműködését ígérte.

Az utódlás történetét ezért nehéz pusztán a gyenge királyt kereső főurak számításával megmagyarázni. A hatalom korlátozásának igénye és az ország biztonságára irányuló megfontolás egyszerre is jelen lehetett.

Hogyan működött a királyi hatalom?

A király főpapokkal, bárókkal, nemesekkel és kiváltságolt közösségekkel együtt gyakorolta hatalmát. Birtokok, tisztségek és kölcsönös kötelezettségek kapcsolták össze őket. Az egyezkedés a kormányzás mindennapi része volt.

II. Ulászló uralkodásának elején rendszeresen tartottak országgyűléseket. Ezeken adókról, igazságszolgáltatásról, sérelmekről és az ország védelméről tárgyaltak. Neumann Tibor vizsgálatai szerint az 1490-es évek gyűléseinek történetét is hiányosan ismertük: a források olyan tanácskozásokról és döntésekről is számot adnak, amelyek a korábbi összképből kimaradtak. Az adómegajánlások arra utalnak, hogy az uralkodó és a rendek együttműködése tényleges erőforrásokat tudott mozgósítani.

A rendi részvétel tehát önmagában nem bizonyítja az állam működésképtelenségét. Ugyanakkor az alkuknak ára és időigénye volt, az adó megszavazása pedig még nem feltétlenül jelentette annak hiánytalan és gyors beszedését is. Ulászló hosszú uralkodását és az 1516-ban gyermekként trónra kerülő II. Lajos éveit nem indokolt egyetlen változatlan állapotként bemutatni.

II. Ulászló Forrás: Wikipedia

Az ország a királyi udvaron túl

A késő középkori Magyar Királyság lakosságának nagy többsége falvakban élt, és a mezőgazdaságból tartotta fenn magát. A királyi városok mellett mezővárosok kapcsolták össze a falusi termelőket a kereskedelemmel, a kézművességgel és a környék intézményeivel. E települések lakói gyakran földesúri fennhatóság alatt maradtak, miközben vásárokat tartottak, és bizonyos ügyeiket saját választott elöljáróik intézték.

A városi szerepkör és a jogi kiváltság nem mindig esett egybe. Egy mezőváros a környék gazdasági központja lehetett anélkül, hogy szabad királyi városi ranggal rendelkezett volna. A piacok, utak és intézmények vizsgálata a királyság olyan kapcsolatrendszerét tárja fel, amely az udvari pénztelenség történetéből alig látszik.

Élő állatot, bort és rezet szállítottak külföldre, a vámhelyek pedig nemzetközi útvonalak forgalmából részesedtek. Draskóczy István kutatásai ugyanakkor arra is figyelmeztetnek, hogy az egyes ágazatok és vidékek helyzete eltért. A nagybányai bányászat például már Mátyás utolsó éveiben nehézségekkel küzdött: a mélyebb tárnák víztelenítése nagy költséget igényelt. A gazdasági változások nem igazodtak az uralkodóváltásokhoz.

Mit jelentett az üres kincstár?

Az országban megtermelt javak és az uralkodó által elköltött pénz között jelentős különbség volt. Egy sikeres kereskedő vagy jövedelmező birtok gazdagsága csak meghatározott adók, vámok és szolgáltatások útján segítette a királyt.

A Mátyás- és a Jagelló-kori jövedelmek összehasonlítását a források természete is nehezíti. Követjelentések becslései, egyes évek számadásai és tervezett bevételek állnak rendelkezésünkre. Ezek eltérő tételeket tartalmazhatnak. Ráadásul egy adóösszeg úgy is szolgálhatta az ország védelmét, hogy közvetlenül a katonai kiadások fedezetére utalták, és nem került a központi pénztárba. A pénztári bevétel így nem mutatja meg az összes védelmi ráfordítást.

Jó példa a források újraolvasásának jelentőségére Ernuszt Zsigmond kincstartó 1494–1495. évi számadáskönyve. Neumann Tibor új kiadása és elemzése nyomán világosabbá vált, hogy a fennmaradt elszámolás nem tekinthető a királyság teljes költségvetésének: elsősorban a rendkívüli adó kezelését dokumentálja. A be nem folytként feltüntetett összegek között pedig olyan tételek is szerepeltek, amelyeket korábbi kölcsönök ellenében engedtek át. A hiány tehát nem minden esetben jelentett adómegtagadást vagy eltulajdonítást.

Mindez nem teszi jelentéktelenné a fizetési gondokat. A már előre lekötött bevételt újabb szükség esetén nem lehetett szabadon felhasználni. Ha a katonák zsoldja késett, annak akkor is súlyos következménye volt, ha a számadás egyébként szabályosan készült.

Mi maradt a fekete sereg után?

A Mátyás utáni hanyatlás egyik legerősebb jelképe a fekete sereg felbomlása. A nyugati hadjáratokban alkalmazott zsoldoscsapatok fenntartása nagyon jelentős összegekbe került, és a zsoldhátralékok az uralkodóváltás után súlyos problémává váltak. A fizetetlen katonák egy része fosztogatott; az ilyen egységek ellen Kinizsi Pál is fegyverrel lépett fel.

Ebből azonban még nem következik az, hogy az országnak többé ne lett volna fizetett, hadviselésben jártas katonasága. Megmaradtak a végvári őrségek, és továbbra is hadba vonultak a főpapok, bárók és más hadállításra kötelezett birtokosok csapatai. Az úgynevezett bandériumokban is szolgáltak hivatásos katonák.

A korszak hadügyét újravizsgáló történészek arra is rámutatnak, hogy Mátyás haderejének finanszírozása már saját uralkodása alatt is nagyon jelentős terhekkel járt. Az utódoknak meg kellett találniuk a katonai kötelezettségek és az adóbevételek felhasználásának új rendjét. A századforduló hadügyi szabályozása ilyen alkalmazkodási kísérletként is értelmezhető.

A változás mérlegéhez azt is vizsgálni kell, hány embert lehetett mozgósítani, milyen gyorsan, milyen felszereléssel és ellátással. A működő hadszervezet és a majdani szultáni főerőkkel szemben elegendő katonai erő két teljesen különböző kérdés.

Feszültségek és folytonosság

A korszak társadalmi konfliktusai közül az 1514. évi felkelés volt a legsúlyosabb. A Dózsa György vezette mozgalom az oszmánok ellen meghirdetett keresztes hadjáratból alakult ki. Résztvevői között jobbágyok mellett mezővárosi lakosok, kisebb nemesek és egyházi személyek is megjelentek. A mozgalom történetében vallásos várakozások, katonai és társadalmi konfliktusok fonódtak össze.

A felkelés erőszaka, leverése és vezetőinek kivégzése súlyos törést jelentett. Az ezt követő törvények a jobbágyság helyzetét is korlátozták. A jogszabályok szövegéből azonban nem lehet automatikusan megállapítani, mi történt minden faluban: a végrehajtást helyi érdekek, a munkaerő megtartásának igénye és a kialakult gyakorlat is alakította. A felkelés és Mohács közötti összefüggést viszont külön kell vizsgálni.

Más források a kapcsolatok és a tanulás folytonosságát teszik láthatóvá. Draskóczy István a bécsi és krakkói egyetem magyarországi hallgatóinak adatait vizsgálva a Jagelló-kor jelentős részében növekedést állapított meg. A fordulat az 1510-es évek második felében következett be, majd 1521 után erős visszaesés mutatkozott. Ebben azonban a magyarországi háborús helyzet mellett az egyetemeket érintő vallási változások is szerepet játszottak.

A hallgatói névsorok nem mérik egy egész társadalom jólétét. Jelzik viszont a külföldi tanulásra fordítható erőforrásokat és a szellemi kapcsolatok folytonosságát. A politikai és művelődési folyamatok nem feltétlenül azonos ütemben változtak.

Amikor a védelem terhei megnőttek

A királyság helyzetének megítéléséből nem hagyható ki az ellenfél. Az Oszmán Birodalom erőforrásai a korszakban jelentősen bővültek; Szíria és Egyiptom 1516–1517. évi meghódítása különösen nagy változást hozott. A szultán egyre nagyobb anyagi és katonai erőt összpontosíthatott egy-egy hadjáratra.

A várak őrségét, fegyverzetét, élelmezését békésebb években is fizetni kellett. Egy elvesztett erősség vagy egy elpusztult határvidék pedig a következő védekezés feltételeit is rontotta. Nándorfehérvár 1521. évi eleste már jól azonosítható katonai és szervezési válságot mutatott. A késedelmes mozgósítás, az ellátási hiányok és a rendezetlen tartozások összekapcsolódtak az oszmán hadvezetés nagyobb felkészültségével és erőforrásaival. A vár elvesztése a belső területek védelmét is nehezebbé tette.

A külső erőviszonyok vizsgálata mellett az egyes döntések felelőssége is mérlegelhető. Ehhez meg kell különböztetni a rossz döntést, a végrehajtás kudarcát és az elérhető eszközök korlátait. Az ellenfél gyorsabb megerősödése egy jól működő gazdaság és intézmények mellett is ronthatta a katonai esélyeket.

A Mátyás utáni Magyar Királyság történetéből ezért elsősorban az egyenletes, mindenre kiterjedő hanyatlás képét érdemes felülvizsgálni. A kormányzás, a gazdaság és a hadügy eltérő változásait és kölcsönhatásait kell feltárnunk. Így válhat érthetőbbé az 1520-as évek válságának kialakulása. A következő részben ahhoz a birodalomhoz fordulunk, amelynek növekvő ereje mind szűkebbre szabta a magyar politika mozgásterét.

Forrásjegyzék

Neumann Tibor – C. Tóth Norbert – Pálosfalvi Tamás: Két évszázad a sztereotípiák fogságában. Helyzetkép a Jagelló-kor kutatásáról. In: Fodor Pál – Varga Szabolcs (szerk.): Több mint egy csata: Mohács. Az 1526. évi ütközet a magyar tudományos és kulturális emlékezetben. MTA BTK, Budapest, 2019, 11–74. (https://real.mtak.hu/100275/1/Neumann_C.Toth_Palosfalvi_Mohacshistoriografia.pdf)

Neumann Tibor: Királyi hatalom és országgyűlés a Jagelló-kor elején. In: Rendiség és parlamentarizmus Magyarországon. A kezdetektől 1918-ig. Budapest, 2014, 46–54. (https://real.mtak.hu/18835/1/2014_Rendiseg_u_085316.7795.pdf)

Neumann Tibor: A „Dobzsekirályról” egy kicsit másképp – Ötszáz éve halt meg II. Ulászló. Újkor.hu, 2016. április 1. (https://ujkor.hu/content/a-dobzsekiralyrol-egy-kicsit-maskepp-otszaz-eve-halt-meg-ii-ulaszlo)

Miskei Antal: Ráckeve középkori kiváltságai. Acta Academiae Agriensis, Sectio Historiae 37. (2010), 3–12. Különösen a középkori városhálózatot áttekintő bevezetés. (https://publikacio.uni-eszterhazy.hu/2825/1/3-12_Miskei.pdf)

Draskóczy István: A királyi jövedelmek a 16. század elején Magyarországon. Szempontok bányászatunk és külkereskedelmünk történetéhez. In: Manhercz Orsolya (szerk.): Historia critica. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, 2014, 75–92. (https://1library.co/document/y93knjvy-a-kiralyi-joevedelmek-a-szazad-elejen-magyarorszagon.html)

Magyar Tudományos Akadémia: Az MTA új doktorai 2025-ben. A Neumann Tibor kutatásait bemutató rész: az 1494–1495. évi kincstartói számadás új kiadása és értelmezése. (https://mta.hu/mta_hirei/az-mta-uj-doktorai-2025-ben-114402)

Szaszkó Elek: Gyengeség vagy félreértett korszak? – A Jagelló-kor tanítása. Újkor.hu, 2026. március 28. (https://ujkor.hu/content/a-mohacs-elotti-magyarorszag-tanitasa-gyengeseg-vagy-felreertett-korszak)

Draskóczy István: Magyarországi hallgatók a bécsi és a krakkói egyetemen a Jagelló-korban (1491–1525). Gerundium 8. (2017), 1. sz., 7–22. (https://real.mtak.hu/64951/1/02_Draskoczy_Istvan.pdf)

Kanyó Ferenc: Feltörik Magyarország déli kapuját – Nándorfehérvár eleste. Újkor.hu, 2021. augusztus 29. (https://ujkor.hu/content/feltorik-magyarorszag-deli-kapujat-nandorfehervar-eleste)

A természet kalendáriuma (DCCXLI.)

Kiss Székely Zoltán

deresedő lombjában
integet az ősz

aranyszőnyeget terít
a sárga avar

kéklő szemét veti
a világra a kökény

puszták selymét lengi
az árvalányhaj

– így kezdi **Dán Éva Mária** ***őszidő*** című versét –

október van
azúrég ölel át fodrosan

bőségében virul a mező
terűjét ontja
a domboldal völgy (…)

A hónap neve latin-görög eredetű. A régi római naptárban az évkezdő márciustól számítva ez volt a nyolcadik hónap. A görög *„ogkosz” halott kampo*t jelent – a jobb kéz középső ujja csakugyan ilyen kampóhoz hasonlatos – írja **Supka Géza** a ***Kalandozások a kalendáriumban és más érdekességek*** című könyvében.

Amellett, hogy október 1. a ***zene világnapja***, 1991-ben az ***ENSZ*** e napot az ***idősek világnapjá***vá is nyilvánította. Ma körülbelül másfél milliárd 60 év feletti ember él a Földön. **Reményik Sándor** ***Végrendelet***e akár az öregek üzenete is lehet:

Fáradtságom adom az esti árnynak,
Színeimet vissza a szivárványnak.

Megnyugvásom a tiszta, csöndes égnek,
Mosolygásom az őszi verőfénynek.

Sok sötét titkom rábízom a szélre,
Semmit se várva és semmit se kérve.

Kik üldöztek át tüskén, vad bozóton:
Kétségeim az örvényekbe szórom.

A holtom után ne keressetek,
Leszek sehol – és mindenütt leszek.

Október elsején, 1945-ben halt meg **Ernyey József** gyógyszerész- és botanikatörténész. Gyógyszerészi vizsgát Kolozsvárott tett, 1903-tól a ***Magyar Nemzeti Múzeum*** munkatársa, 1934-től kezdve a ***Természettudományi Múzeum*** első főigazgatója volt. Szerkesztője volt a kiadásukban megjelent botanikai, ásványtani és zoológiai periodikának. 1937-től a ***Magyar Biológiai Kutatóintézet*** tagja. Sokoldalú tudománytörténész volt. Nevét viseli a ***Semmelweis Orvostörténeti Múzeum***hoz tartozó önálló ***Ernyey József Gyógyszerészettörténeti Könyvtár***.

Aranyszőnyeget terít a sárga avar

Lépdeljünk tovább az őszi verőfényben!

Október másodikán Petra osztozik ***Leodegár***ral. Az előkelő frank családból származó püspököt, mert bátran támadta a nagyurak túlkapásait és erkölcstelenségeit, a frank király először száműzte, majd a király majordomusa elfogatta, megkínoztatta, végül Kr. u. 679. október 2-án lefejeztette. Neve a magyar népi regulák között is helyet kapott:

Leodegár ha lombhullató,
Örülj, a jövő év páratlan jó!

Október első hétvégéjén – az őszi madárvonulás időszakának közepén – a ***BirdLife International*** kezdeményezésére 1992-től szervezik meg Európa-szerte a ***nemzetközi madármegfigyelő napok***at.

A tó vizébe nyírfaág
vetíti sápadt sudarát.

A sáté kókadt. Rozsdamart,
tört kardok halma fent a part.

Az égen szürke fellegek,
a szélben hulló lomb lebeg.

Piros csokrocska tapsikol,
sikongás kél a nyír alól.

Pöttömnyi kislány kérkedik,
most kezdi első lépteit.

S mégis ereje féktelen.
Kacag a hulló levelen.

Horváth István A tó vizében nyírfaág… című verse az ***RNK Írószövetség***ének lapjában, az ***Irodalmi Almanach***ban 1952-ben jelent meg.

Nyolcszáz éve, Kr. u. 1226. október 3-án költözött át a mennyei hazába **Assisi Szent Ferenc**, a minorita rend alapítója. A gubbiói farkast megszelídítő, a madaraknak prédikáló *„Isten szegénykéje”*, az állatok védőszentjének emlékére október 4. az ***állatok világnapja***. 1991 óta ünnepeljük.

Október 4. idén a hónap első vasárnapja, 1931-től a ***háziállatok világnapja***. Szellemiségét az 1869. október 2-án született **Mahatma Gandhi**nak köszönheti; ő mondta volt, hogy: *Egy nemzet nagysága és erkölcsi fejlettsége híven tükröződik abban, ahogyan az állatokkal bánik.*

1884. október 3-án született Kolozsvárt **Ditrói Gábor** szemészorvos. Orvosi oklevelet és szemész szakképesítést Budapesten szerzett. 1909–1913-ban a budapesti, 1913–1920-ban a kolozsvári ***Ferenc József Tudományegyetem*** orvosi karán tanársegéd volt. Trianon után követte egyetemét Szegedre,

Őszi verőfény mosolygása

ahol tanszékvezető, az orvostudományi kar dékánja, majd az egyetem rektora volt. A ***Szemészet*** című szaklap szerkesztőbizottsági tagja volt. Fő kutatási területei a szem egyensúlyzavarának, proteinterápiájának, a kamilla hatóanyaga gyógyászati alkalmazásának, a retina betegségeinek témakörét ölelték fel. Számos szakközleménye jelent meg a hazai és külföldi folyóiratokban.

Az október negyedikével kezdődő hét nap a ***világűr hete***. 1957. október 4-én indult útjára az első ember készítette műhold, a Szputnyik I., 1967. október 10-én pedig hatályba lépett az a megállapodás, amely az űrkutatás békés felhasználásáról nyilatkozott.

Október 6-án, 1841-ben született és 1895. október 8-án halt meg **Szécsi Zsigmond** erdőmérnök, az erdészeti szakkifejezések magyarításának tevékeny kezdeményezője. Tanulmányait Selmecbányán 1862-ben végezte, majd ugyanitt segédtanárként, tanárként dolgozott. Az erdőhasználattant, köz-, víz- és útépítést adta elő. Neves erdészeti és vadászati szakíró volt, a Budapesten 1884-ben megjelent ***Az erdőhasználattan kézikönyve*** az erdészek oktatásának fontos segédeszköze volt hosszú időn keresztül. Részt vett Selmecbányán az új erdészeti akadémia épületének tervezésében és kivitelezésében.

1849. október 6-án az orosz segítséggel levert szabadságharcot követő császári megtorlás során Pesten kivégezték **gr. Batthyány Lajos**t, az első magyar miniszterelnököt. Ugyanezen a napon a szabadságharc 12 tábornoka (**Aulich Lajos, Damjanich János, Dessewffy Arisztid, Kiss Ernő, Knézich Károly, Lahner György, Leiningen-Westerburg Károly, Nagysándor József, Poeltenberg Ernő, Schweidel József, Török Ignác** és **Vécsey Károly**) és egy főtisztje (**Lázár Vilmos** ezredes) szenvedett vértanúhalált Aradon. Gróf Batthyány Lajost csak 1870. június 9-én temethették el nyilvános tiszteletadással, majd 1874. május 26-án helyezték el a Kerepesi temető mauzóleumában. Kivégzésének helyén 1926-ban avatták fel az örökmécsest. A véres megtorlásnak összesen 157 hazafi esett áldozatul, és számosan kényszerültek hosszú évekre belső vagy külső emigrációba. Az aradi vértanúk kivégzésének napját 2001-ben **nemzeti gyásznap**pá nyilvánították.

Lennék kövesebb
sósabb lágyabb
esőburka a zuhanásnak
rézpénzre váltott utakon
bolyong egy kihagyott nyugalom
akár az almák tévedése
parázslóm hited telébe
lennék a homok dermedése
a kicsapottak vesztesége
kedvem lugassá nyúlhatna
fürtök nem férnének rajta
nem nőne szemembe árnyék
– hűlt borok őszévé válnék.

Adonyi Nagy Mária ***Első kívánság*** című verse még 1972-ben jelent meg a ***Dolgozó Nő*** egyik őszi számában. Finom természeti képekbe burkolt utalásai az akkori cenzornak nem tűntek fel.

2008. október 7-én halt meg Kaliforniában **George Emil Palade**. A Jászvárosban született biokémikus 1940-ben szerzett diplomát Bukarestben. 1946-tól a New York-i egyetemen folytatta tanulmányait. Itt tanárával, **Albert Claude**-dal tökéletesítették az elektronmikroszkópos szövetfixálást. Ő írta le először a mitokondriumok és az endoplazmatikus retikulum finomszerkezetét, és felfedezte a riboszómákat, amelyeket kezdetben *Paladetestek*nek neveztek. 1974-ben volt tanárával és **Cristian de Duve**-vel kaptak *orvosi-élettani Nobel-díj*at a sejtek szervezeti és működési szerveződésének területén tett felfedezéseikért.

Számomra érthetetlen, hogy miért nem a ***Jászvárosi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetem*** viseli a nevét…

2001. október 7-én költözött az örök vadászmezőkre **Mikó István** topográfus mérnök, vadászati szakíró. Középiskolai tanulmányait a marosvásárhelyi ***II. Rákóczi Ferenc Római Katolikus Főgimnázium***ban végezte (1939–48). Az ***OGYI*** orvostanhallgatója, ahonnan másodévről exmatrikulálták mint osztályidegent (1949). A Bihar megyei rizstelep-létesítési munkáknál kapott állást. A kolozsvári ***Mezőgazdasági Főiskolá***n szerzett kataszteri földmérői képesítést (1951). Pályáját Nagyszalontán kezdte mint a mezőgazdasági szakközépiskola helyettes tanára (1951–57). Az argeşi vízierőmű földmérője (1962–66), 1973-tól a marosvásárhelyi vízügyi igazgatóságon mérnök. 1989-től Magyarországon élt. Vadászati szaktanulmányait a ***Nimród***, az ***Erdélyi Tudósítások***, ***A Hét*** közölte. Az 1984-ben Bukarestben megjelent ***Vadászkönyv***e ma már szakmai ritkaság, és forrása az erdélyi magyar nyelvű vadászirodalmat és vadászatot kutatóknak. Szépirodalmi írásai szintén a vadászélethez kapcsolódtak: ***Ahogy lehetett… – Vadászemlékek Erdélyből*** (Bp., 1994); ***Vadászkalandok a Csodák országában*** (Csíkszereda, 1997). A Kolozsváron 1996-ban megjelent ***Vár állott, most kőhalom*** című könyvének alcíme – ***Emlékképek, gondolatok az erdélyi magyar földbirtokosok életéről*** – magát magyarázza.

Gyöngyágak lepték el a jegenyét.
Gyilkos törpék a sudár, büszke fát.
Láttam, amint a lombja halványult.
S hittem: halódva megadja magát.
Május látta még pár zöld levelét.
A nyár csak azt, hogy szárazon zörög.
Akik rajta és belőle éltek,
Már csak ők voltak rajta zöldellők.
Én még hallottam, amint utolszor,
Ősszel a szélben nyögve felsuhog.
Aztán lezuhant, rájuk reccsenve:
Ti is zuhantok velem – gyilkosok!

Mintha **Horváth István** ***A jegenye*** posztumusz verse is október 6-ról szólna.

Maradok kiváló tisztelettel.

Kelt 2026-ban, mindenszentek havának második napján

Épített örökségünk

Körösszeg vára, ahol a múlt még ma is magasba emelkedik

Az erdélyi és partiumi tájakon járva lépten-nyomon olyan épített emlékekkel találkozhatunk, amelyek évszázadokon át őrizték egy-egy közösség történetének fontos pillanatait.
Várak, templomok, kastélyok és régi erődítmények állnak ma is – hol szinte érintetlenül, hol már csak romjaikban –, mégis mindegyikük egy letűnt világ üzenetét hordozza. Ezek az épületek nem pusztán kövek, téglák és falak: történelmi emlékezetünk kézzelfogható részei.
A hajdani várak különösen sokat mesélnek a középkorról. Egykor védelmet jelentettek, hatalmat jelképeztek, fontos utak és folyami átkelők fölött őrködtek, s gyakran egy-egy vidék sorsának alakulásában is szerepet játszottak.
Az idő azonban nem kímélte őket. Háborúk, ostromok, természeti erők és az évszázadok lassú pusztítása sok erődítményt eltüntetett a tájból. Ami megmaradt, annak minden fala és köve külön történetet őriz.

Nagy-Bodó Tibor

Fotó: Mayer Jácint műemlékfotográfus

Várak, templomok, kastélyok és régi erődítmények: egy letűnt világ üzenetének hordozói

A Sebes-Körös partján, Nagyváradtól alig húsz kilométerre nyugatra egy ilyen különleges történelmi emlék magasodik. Körösszeg falu nyugati végében egy hatalmas, szabálytalan hatszög alaprajzú, mintegy harminc méter magas téglatorony emelkedik a táj fölé.

Vastag falai, lőrései és különböző méretű ablakai ma is arról tanúskodnak, hogy egykor jelentős erődítmény része lehetett.

A középkorban itt állt Körösszeg vára, amelynek lakótornya az évszázadok pusztítása ellenére fennmaradt. A környékbeliek ma Csonka toronyként ismerik. Magányosan álló falai első pillantásra talán csak egy régi épület maradványának tűnnek, közelebbről szemlélve azonban egy egész korszak története rajzolódik ki mögöttük.

Körösszeg vára és a Csonka torony így nem csupán egy letűnt kor erődítményének emléke, hanem annak bizonyítéka is, hogy az épített örökség miként képes túlélni az időt.

A Sebes-Körös mellett álló torony ma már nem védelmi feladatot teljesít, mégis őriz valamit abból a világból, amelyben megszületett. Téglái között ott van a középkor emlékezete, falain pedig azoknak az évszázadoknak a lenyomata, amelyek fölött csendben őrködik.

Talán éppen ezért érdemes megállni előtte, és nemcsak azt látni benne, ami megmaradt, hanem azt is elképzelni, ami egykor volt.

Az első említések

A település 1291-ben *Kerus Zeg*, 1318-ban *Kyryzyg* néven szerepel. Egy 1489. évi oklevél említi Körösszeg városának *Zent-Katerina* utcáját, melyben lelkésze is lakott. A várost a középkorban egyházának védőszentjéről Szent-Katalin-Asszonyfalvának – *Zwntkatherinaazonfolwa* –, a várat *Katalin-várnak* is nevezték.

Kiss Gábor *Erdélyi várak, várkastélyok* c. munkájából tudjuk meg, hogy Körösszeg vára a tatárjárás után épülhetett.

A 13. század második felében a Barsa (Borsa) nembeli Gerege Pál országbíró fiai a király pártjára álltak, akik ezért a birtokaikon keletkezett károkért megkapták Adorján és Körösszeg várakat, 1284-ben pedig az e nemből származó Lóránt erdélyi vajdát említik birtokosának.

Ezt erősíti meg az 1289. évi oklevél is, melyben IV. László király a várból szólítja fegyverbe Szatmár, Bereg és Szabolcs vármegyék nemeseit a fellázadt Loránd vajda ellen.

IV. Lászlót saját táborának közepén, sátrában, kedvesének karjai között ölték meg kedvelt kunjai, állítólag Kopasz nádor felbujtására.

A király ellen lázadókat, akiket a nádor vezetett, 1316-ban Debrecen mellett Károly Róbert serege legyőzte, és Kopasz előbb Adorján, majd Sólyomkő várába menekült. Az ostrom alá vett és elfoglalt Körösszeg vára is a koronára szállt, és ezután királyi várnagyok kormányozták.

A vár tulajdonjoga megváltozik

A királyi vár csak a 14. század végén jutott magánkézbe, amikor előbb 1390-ben Zsigmond király Losonczi István macsói bánnak, majd pedig 1396-ban Zsidai (Csáky) Miklós temesi ispánnak és testvérének adományozta tartozékaival együtt.

Zsigmond király 1405. szeptember 14-én 1333 aranyforint fejében Körösszeg várát tartozékaival együtt zálogba adta néhai Losonczi István bán feleségének. Egyben ahhoz is hozzájárult, hogy a várat azok, akikhez az özvegy végrendelete alapján kerül, mindaddig kezükben tarthassák, amíg az említett összeget meg nem kapják.

Mindezek ellenére a király 1407-ben arra kötelezte magát, hogy Csáky Miklóst és Györgyöt megvédelmezi az időközben nekik adott Körösszeg s Adorján várak birtokában.

Az 1514. évi Dózsa György-féle parasztfelkeléskor Lőrinc pap vezetésével a keresztesek a falut feldúlták, de a várat elfoglalni nem tudták. Szalárdi 1568-ban mint „Csáky uraknak régi megavult” várát említi.

A vár pusztulása

A Keresztes Géza műépítész, műemlékvédelmi szakmérnök által a rendelkezésünkre bocsátott dokumentációból olvassuk, hogy amikor a 17. század elején Bocskai István a hajdúkat Bihar megyében letelepítette, Körösszeg faluban is csoportosan jelentek meg, majd azt kérték II. Rákóczi György fejedelemtől, hogy tegye a községet szabad hajdúvárossá.

A Csákyak ez ellen tiltakoztak, majd saját embereikkel zavarták ki a hajdúkat a faluból, és helyükre románokat telepítettek le.

Ekkor a hajdúk feldúlták a várat, melynek helyreállításával a Csákyak nem törődtek, mert a Szepességben szereztek maguknak hatalmas birtokokat.

A vár leírását a Csákyak 1635-ben felvett inventáriuma tartalmazza. Ebből megtudjuk, hogy a belső várban állt az öregtorony, mellette a sok termet magában foglaló palota épülete és a kápolna.

A külső várba a kaputornyon keresztül lehetett bejutni, ahol a várőrség szállásai, hatalmas istállók, „négykőre járó” malom és egy kocsma helyezkedett el.

„Az kapu keözöött 22 zakalos puska, 1 agiatlan [agyatlan] zakalos puska, 3 vas rabra valik, 1 beko, 3 belinc kezere valok, 2 lakat, 1 kaloda, 2 hozzu lanc teömlöcze valo, 1 regi nagi sarjantiu…”, és más olyan felszereléseket találtak, melyek alapján az állapítható meg, hogy itt lehetett a börtön. A felszerelések alapján ez időben már elhanyagolt, gyenge állapotban volt a vár.

A várat széthordják

A magára maradt vár köveit a helybéliek az uradalom tisztjeivel együtt saját építkezéseikhez széthordták, és mára már csak az öregtorony maradt meg belőle. Az is csak azért, mert alkalmas volt magtárnak.

A vár egyes részei még 1800. június 2-án is állhattak, mert ekkor Csáky Zsigmond tárnokmester leszármazottai, Tamás és György között egyezség jött létre többek között castrum nostrum Keresztszeghre is, amely ekkor csak rom lehetett.

Demján László műemlékvédő építész kiegészítése

A történelem és a politika egymástól különjáró igazság. Az összmagyarság esetében meg különösképpen igaz állítás.

A Körösfő környezetében eredő Sebes-Körös, a még hajdani szabályozatlan folyó úgy kétharmada hosszának megtételekor érte el az akkori Rétköz, azaz Sárrét vizenyős mocsárvilágát.

Ennek legkomolyabb stratégiai pontja éppen az 1214-es esztendőben a Váradi regestrumban jegyzett (mocsárköz szegletében meghúzódó) Körösszeg volt. Ez idő tájt az ártéri gazdálkodás, állattartás, halászat, vízi szárnyasok vadászata adta a megélhetés alapjait. Itt nőtte ki magát a későbbi vízi és közutak mentén egy kis mezőváros, amelynek sajátossága az ebből a tájból kiemelkedő púpra épült vízi végvár.

A politika és történelem egymástól különjáró magyar igazsága

Sajnos az eredeti trapéz alaprajzú, kétsoros árokrendszerrel megépült, kapukkal, palotaszárnnyal, hatszögletű lakótoronnyal, kápolnával, a külső udvarban álló őrségi házakkal, istállókkal és raktárakkal, négy kőre őrlő malommal és kocsmával, ciszternával ellátott várból mára csak egy csonka torony maradt. Még ez sem volt elég, hiszen az első nagy világégés után a védmű- és az árokrendszer északi sarkát leszámítva a teljes épített emléket átcsatolták egy új országhoz.

Ebből a lekopasztott váracskából magányosan megmaradt egy szál lakótorony csonkja ágaskodik mára. Hát ilyen a politika és történelem egymástól különjáró magyar igazsága.

A körösszegi vár legendái

Talán nem az igazságot keressük, amikor elengedjük a történelmet, és a hely még emlékül ránk hagyott mesevilágába, mondavilágába, regéibe lapozunk bele. Hangulatában visszahozva a még gyéren lakott, védelmet nyújtó lápvidék hiedelemvilágát is megidézzük.

Sajnálatosan egy tragikus történethez kapcsolódik az a monda, ami szerint 1290. június 10-én, vasárnap az ifjú kun, azaz IV. László utolsó Árpád-házi királyunkat a várárkon kívüli jurtájában saját elöljáró emberei meggyilkolták. Helyiek szerint a kiomló vér megmérgezte a tisztás gyepét, és soha többé ott fű nem nőtt, nem zöldellt.

Kincslelőhely létezéséről szóló legendákról is beszélnek. Tudni vélik a helyiek, hogy a régi vár alól egy mély alagút a folyó túlpartján álló kolostorig vezetett, vagy talán még a húsz kilométerre fekvő Nagyváradig is. Szóval még a Borsa Kopasz idején történhetett, hogy a folyamatos királyi és főúri villongások elől rejthették el a család összes vagyonkészletét és aranykincseit az alagútrendszerbe vagy éppen a torony vastag falai alá befalazva. Elmondások szerint annak, aki a fekete kutya vagy éppen az átok őrizte drágaságokat próbálná megkaparintani, csúfos veszte lesz a mélyben.

Anekdoták a várról

Bővelkedik még anekdotákban is a vidék. El is képzeljük az akkori Földesi Márton várkapitányt, aki rátartiságáról és nagy szigorúságáról volt híres. Sanyargatta is a hatalma alatt álló mezővárost, annak is a vámmal sújtott, legfontosabb, Körösön lévő kompátkelőjét.

Midőn Mátyás, az igazságos király is arra járt a vár meghívott vendégeként, az álruhás csapatot is megsarcolta a várúr. A fogadáson a király felfedte álarcát, a megrettent várnagy pedig égre-földre esküdözve tett ígéretet további igazságosabb és emberszeretőbb életvitelére.

A Csákyak idejéből fennmaradt történetet hallhatunk az árva Csonka torony környékéről. Mesélik, hogy színtiszta igaz is lehet az elbeszélés. Úgy 1615. év tájékán az özvegy várnagyasszony szövetségre lépett az erdélyi fejedelemmel, Bethlen Gáborral, hogy a sorozatos török fosztogatásokban az egyes magaslatokra és lápokba, erdőkbe menekült birtokosok és őket követő köznéptől kiüresedett falvak megmaradt jobbágyainak elszállingózása ellen komoly mentességeket vezessenek be. Így fegyverviseléssel járó katonai szolgálatot teljesíthettek, taksa és tizedfizetés alóli feloldást, dézsmaadók törlését kaphatták, ha a vár környékén véglegesen letelepedtek.

Ezzel a nemesi lépéssel megelőzték a körösszegi, a körösapáti és a környék jelentősebb falvainak teljes kipusztulását, eltűnését. Lám, egy kis emberséggel századokra előrelátó cselekedeteket vihettek véghez, kötötték röghöz a jobbágyterheket vállukon görgető szorgalmas személyzetet.

Mai világunkig áthúzódó, modern babona is él

A várbeli szent kút és a hajdúk elátkozott aranyának legendája is itt keletkezett. Még a törökök dúlása idején történt, hogy a már többször körgyűrűbe fogott várat közelítő, túlerőben lévő pogány sereg megtorlásaitól, rablásaitól rettegve, a templomi ereklyéket, aranytárgyakat, díszes kelyheket, valamint a várvédők összes értékeit nagy pántos vasládába helyezték.

Az egyetlen menedéket jelentő várkútba süllyesztették, ahol az ivóvíz gyógyító erejűvé vált a liturgikus szent kellékek miatt, viszont ha éppen a nem gyaur ellenség közelítette a kutat, a vize azonnal ihatatlanná vált, megkeseredett. Állítják, hogy a mára betömődött kút mélyén pihen a kincsesláda.

A mai világunkig áthúzódó modern babona is él. Mivel a vonalzóval szerkesztett határmeghatározás éppen a lakótorony mellett szeli át a tehetetlenül megerőszakolt természetet, a torony ablakából többször felvillanó kékeslilás színek tartották félelemben mindkét oldal hajdani határőreit.

A népi hiedelmek lidércfényei titokzatos felvillanását az itt meggyilkolt kun király és hűséges katonái máig bolyongó lelkeinek tulajdonítják. Elfogadható bizonyítékként tagadhatatlanul az itt képződő büdös mocsárgáz kénes, foszforos fellángolásai adják a félelmetes lidércfényt. A ködös őszi-téli táj visszahozza a múltat, néha még a gyilkos fegyverek csörrenéseit is kihallják a torony felől, majd az elhalkuló lódobogást, amely a még mindig itt vigyázó testőrségi vitézek visszajáró jó szellemeit idézi fel.

Ezek a megható, már-már igaz színes mondák viszik előre történelmi jelenünket, elfeledtetve a csúnya politika által kettészelt falvainkat (Szelmenc), városainkat (Komárom) és a természet legszebb megszelídített tájait.

Ezt a ránk hagyott csomagot tovább hurcoljuk, majd átadjuk utódainknak, hiszen őseink kincseiről, nemzetünk szellemi és tárgyi vagyonáról, magyar örökségeinkről van itt szó.

Föld fölötti emlékezet

A Csonka torony ma már nem őrzi a vár kapuit, nem figyeli a közeledő seregeket, és nem hallatszik körülötte a középkori élet zaja. Mégis őrködik – csak már nem egy vár, hanem az emlékezet fölött.

A Sebes-Körös partján álló öreg falak arra emlékeztetnek bennünket, hogy amit az idő elpusztítani látszik, az nem feltétlenül tűnik el nyomtalanul. Egy megmaradt torony, egy falrész, egy régi kő is elegendő lehet ahhoz, hogy évszázadok története újra megszólaljon.

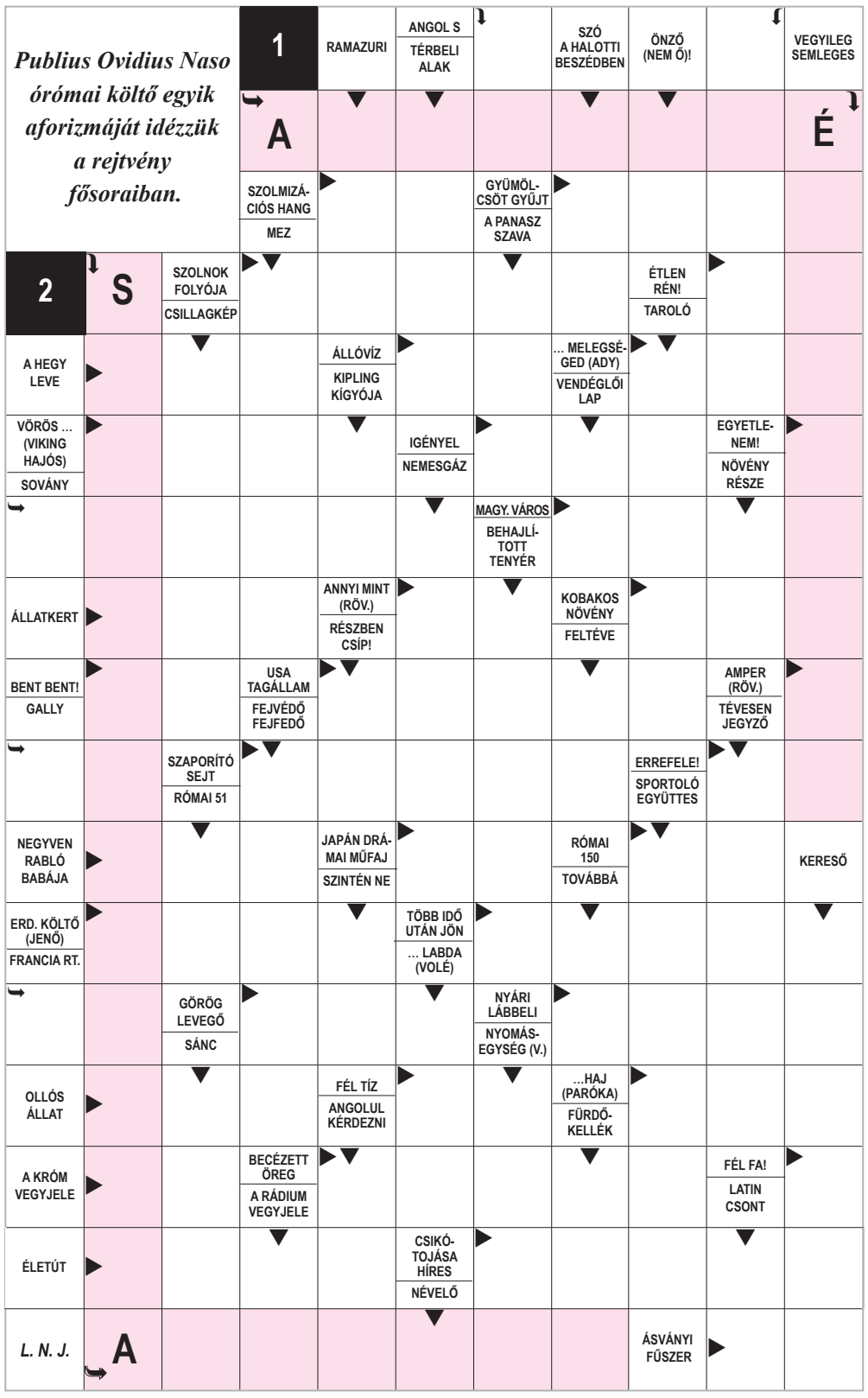
Mert az épített örökség nem csupán a múltról szól. Arról is, hogy mit vagyunk képesek megőrizni belőle, és mit adunk tovább azoknak, akik utánunk érkeznek.

** A rendelkezésünkre bocsátott dokumentációkért külön köszönet Keresztes Géza műépítésznek, műemlékvédő szakmérnöknek; a segítségért dr. Kálmán Attila tanárnak, történésznek. Az illusztrációt Mayer Jácint műemlékfotográfus a saját munkájából, gyűjteményéből küldte el a szerzőnek.*

FEHÉR FEKETE

Szerkeszti: Vajda Gyöngyi (1223.)

Publius Ovidius Naso órómai költő egyik aforizmáját idézzük a rejtvény fősoraiban.

A PUBLILIUS SYRUS *című pályázat nyertesei:*

Szabó Anna-Mária,
Marosvásárhely, I. L. Caragiale u.
Kiss Viktor,
Marosvásárhely, 1848. út

A pályázati rejtvény megfejtése:
SOKTÓL FOGSZ FÉLNI, HA SOKAN FÉLNEK TŐLED.

Megfejtések a szeptember 25-i számból:

Minirejtvény:
1. Barthelme
2. Thackeray

Skandi:
A költők vagy használni, vagy szórakoztatni akarnak.

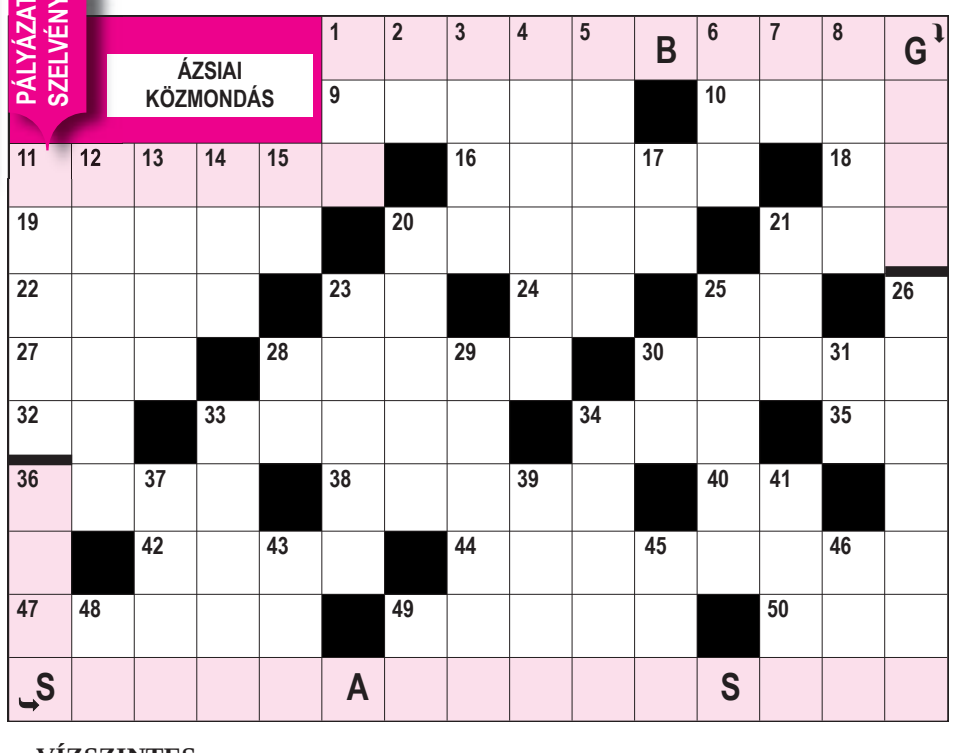
Mentor Könyvek Kiadó

Célja, hogy közkinccsé tegye az értékes kéziratokat, és publikálja, népszerűsítse őket a mindenkori magyar könyvpiacon (legyen szó szépirodalomról, ismeretterjesztésről vagy gyermek- és ifjúsági irodalomról). Szándéka, hogy beemelje szerzőit az irodalmi, a történelem- és néprajzkutatókat a tudományos köztudatba, a fordításokkal pedig hidat teremtsen a különböző írott kultúrák között. Esélyt és teret ad a fiatal szerzőknek, és rajtuk keresztül, velük teremt átjárást a magyarországi és erdélyi könyvpiac között.

mentorkonyvek.ro

PÁLYÁZATI REJTVÉNY

VÍZSZINTES:

1. A közmondás befejezése. 9. Táplálkozzon. 10. Méh (latin). **11. A mondást kitaláló nép.** 16. Között (latin). 18. Sziget La Rochelle közelében. 19. Német Alajos. 20. Az egyik nemesgáz. 21. A felsőfok előtagja. 22. A madarak ruhájának anyaga. 23. Üres tál! 24. … gros (nagyban). 25. Magad. 27. Minden, mindenki (angol). 28. Motor forgórésze. 30. A Szajna mellékfolyója. 32. Káté! 33. Lom. 34. Rag, a -vel társa. 35. Parancsoló. 36. Olaszország fővárosa. 38. … Popescu (román színésznő). 40. Pára! 42. … bukik (előre esik). 44. Erkölcstelenné lesz. 47. Az iszlám jogrendszerének neve. 49. Trója. 50. Időmérő.

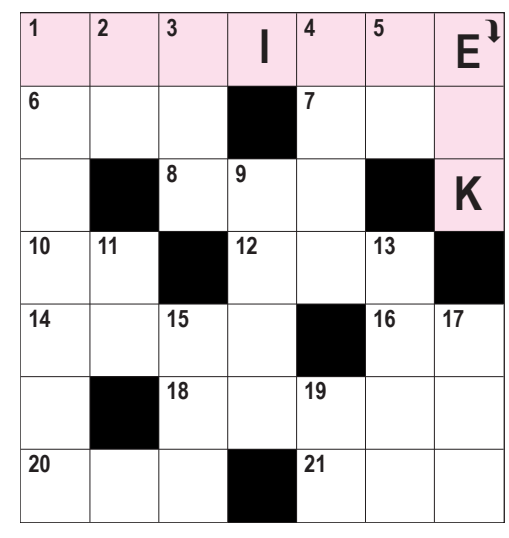
FÜGGŐLEGES:

1. … culpa (az én bűnöm). 2. Határrag. 3. Hajat vág. 4. Nagyon nagy víz. 5. … Pavlovics Csehov. 6. Angol fül. 7. Talpalatlan! 8. Írország honi neve. 11. Kisebb folyó. 12. Tüzet megszüntető. 13. Rock and … . 14. Orosz autómárka. 15. Kétes! 17. Bent bent! 20. Álomba ringat. 21. Kályha sütője. 23. Kicsi, sekély állóvíz. 25. Jordánia királya volt. 26. Jóravaló, megbízható. 28. A rádium vegyjele. 29. Verdi operája. 30. Kassák lapja volt. 31. Nutriafej! 33. Amerikai földközi tenger. 34. Bolgár író (Ivan). **36. A közmondás első része.** 37. Ifjúsági írónk (Ferenc). 39. Papírra jegyez. 41. Lenti helyen. 43. Fogoly. 45. ÜNO. 46. Írta vala. 48. Határozott névelő. 49. Lekvár.

L. N. J.

A pályázati rejtvényben szereplő helyes megfejtéseket október 15-ig a Népújság címére (Dózsa György u. 9. szám) beküldők közül két személy egy-egy könyvet nyer. A pályázati szelvényt – a pályázat címével együtt – kérjük kivágni és a borítékra ráragasztani.

Minirejtvény

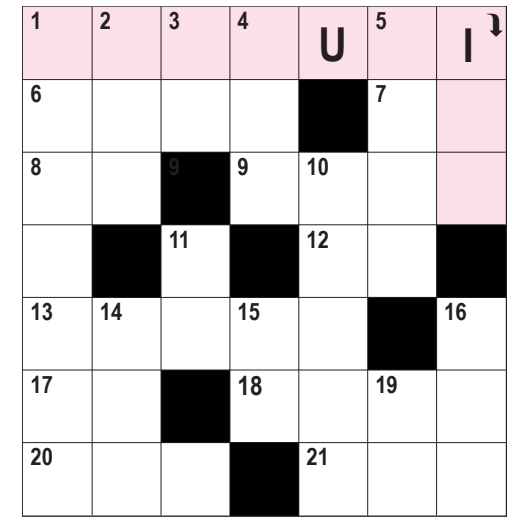

VÍZSZINTES:

1. Amerikai író (John Ernst). 6. Orosz autómárka. 7. CGS energiaegység. 8. Oroszlánnév. 10. Folyadék. 12. És (német). 14. Orosz férfinév. 16. Szamárhang. 18. Hajítás. 20. A Volgába ömlik. 21. Hordómérték.

FÜGGŐLEGES:

1. Beszélésre kérő. 2. Magatok. 3. Szül az állat. 4. Nemesgáz. 5. Félig brit! 9. Európai pénz. 11. Láng. 13. Tanuló. 15. Arra a helyre. 17. Kerti földforgató eszköz. 19. Arab!

VÍZSZINTES:

1. Római építész, szakíró (Marcus Pollio). 6. Mély női énekhang (olasz). 7. Fél autó! 8. Szolmizációs hang. 9. Szomszéd bolygónk. 12. Errefele! 13. Szerzett rokon. 17. Sodrás. 18. Partok közt jár. 20. Gyom. 21. Előtag: étel.

FÜGGŐLEGES:

1. Realitás. 2. Női név becézése (aug. 18.). 3. Párt! 4. Düledék. 5. Tűt és cérnát használ. 10. Levegőt igénylő. 11. Gally. 14. Időmérő. 15. Indíték. 16. Öreg bácsi. 19. Te és én.

L. N. J.

Közösségben a magyar oktatásért

Programokkal és fejlesztésekkel támogatják a diákokat

A szászrégeni Alexandru Ceușianu Általános Iskola egyike azoknak a tanintézményeknek a városban, ahol biztosított a magyar nyelvű oktatás. Idén közel 300 magyar diák tanul az iskolában, ahol a délutáni oktatási program biztosítása mellett folyamatosan dolgoznak az infrastruktúra javításán és korszerűsítésén is.

Szeredai Vivien

Dénes József igazgatóhelyettes lapunknak elmondta, hogy idén összesen 280 magyar diák tanul az intézményben, közülük 102 alsó tagozaton, 178 pedig felső tagozaton. Kiemelte, hogy idén 17 előkészítő osztályos gyerek iratkozott be az iskolába, ami, bár kevésnek tűnhet, mégis ideális létszám ebben a korosztályban, mert volt már példa arra, hogy több mint 25-en voltak egy osztályban, ami rendkívül megterhelőnek bizonyult a pedagógusok számára.

Sikeres a délutáni oktatási program

Az intézményben három éve indult el a délutáni oktatási (afterschool) program az Iskola Alapítványnak köszönhetően, Dénes József elmondása szerint pedig azóta is töretlen sikernek örvend. A program keretében délutáni oktatást biztosítanak a magyar tagozatos diákoknak annak érdekében, hogy megerősítsék a magyar nyelvű oktatást és anyanyelven fejlesszék a gyermekek kreatív készségeit. Emellett a kezdeményezés a tanulók mindennapi meleg ebédjének költségeihez is hozzájárul.

– Ez egy ingyenes program, amely során a délutáni oktatást és részben az ebédet is biztosítja az alapítvány. Hála istennek minden diák él a lehetőséggel. Remek kezdeményezés volt, a szülők pedig nagyon hálásak érte. Nem mondhatjuk, hogy kizárólag emiatt íratják magyar tagozatra a gyerekeket, de sok esetben ez erősíti meg a szülőket abban, hogy inkább a magyar osztályt válasszák – mondta.

Az igazgatóhelyettes kiemelte, hogy az ország számos településéhez hasonlóan Szászrégenben is jelentős demográfiai visszaesés figyelhető meg.

– Sajnos egyre kevesebb diákunk van, és elmondhatjuk, hogy ez magyar tagozaton még drasztikusabb. Nálunk még megvan minden osztály, és úgy gondolom, hogy elég szép létszámban. Ennek azonban ára is van, mert ezáltal szép lassan elsorvasztjuk a környező falvak magyar iskoláit. A magyar diákjaink körülbelül 20 százaléka a környező falvakból származik. Pontosan azért, mert vannak olyan települések, mint például Beresztelke, ahol már nincsen magyar oktatás, sem elemi, sem 5–8. osztályokban. A Rákóczi Szövetségnek köszönhetően kaptunk egy iskolabuszt, amellyel mindennap behozzuk a beresztelki gyerekeket az iskolába, délután három órakor pedig hazavisszük őket. Ez szintén három éve működik – mondta.

Rendszeresen vesznek részt versenyeken

Dénes József elmondta, hogy a magyar tagozatos diákok is rendszeresen részt vesznek különféle tantárgyversenyeken. Az elmúlt

Fotó: Nagy Tibor

években a gyerekek kiemelkedő eredményeket értek el, többek között a kisebbségi oktatásban tanuló diákok számára szervezett román nyelv és irodalom tantárgyversenyen. Szép eredményeket tudhatnak magukénak a történelem-, illetve kisebbségtörténelem-tantárgyversenyeken, valamint a magyar nyelv és irodalom és vallásversenyeken is, amelyeken több alkalommal dobogós helyezést szereztek.

Komoly felújításra lenne szükség

Dénes József kiemelte, hogy az iskola 1875-ben épült történelmi épületegyüttesben működik. 2002-ben világbanki hozzájárulással nagyobb felújításon esett át, azonban a talajvíz okozta problémákat akkor sem sikerült teljesen megoldani, mivel az épületnek nincs megfelelő alapozása.

– Az oktatás jelenleg hét épületszárnyban működik, amelyek közül kettő 50–60 év körüli, a többi pedig már több mint 150 éves. Ráférne egy tatarozás. A harmadik szárnyunkat, a C szárnyat idén bírósági határozattal visszakapta a jogos tulajdonosa, a szászrégeni olvasókör és ennek utódja, a Kemény János Egyesület. Még tart az adminisztrációs munka, így nagyjából tíz évig használhatjuk, ezt követően pedig alternatívát kell keresni. Szerencsére van egy épületszárnyunk, amit most építenek, de sajnos – a pandémia miatt is – nagyon elhúzódtak a munkálatok, és a 2022-es átadás elmaradt. 2026-ban vagyunk, és úgy tűnik, hogy idén sem fogjuk tudni használni – mondta.

Az igazgatóhelyettes kiemelte, hogy az új szárny felszereléséhez szükséges eszközök és bútorok már rendelkezésre állnak. Hangsúlyozta, hogy az intézmény minden részében biztosítva vannak a szükséges eszközök.

– Az osztálytermeink nagyon jó állapotban vannak, a polgármesteri hivatal segítségével minden évben felújítjuk a kezdő osztályokat, az előkészítő és az ötödik osztályokat. Emellett mind a 39 osztálytermünk okostáblával és fehér, markeres táblával is fel van szerelve, az országos helyreállítási tervnek (PNRR) köszönhetően pedig kicseréltük a padokat és bútorokat. De úgy gondolom, hogy a legnagyobb előnyünk a lelkes pedagóguscsapat, amely mindent megtesz azért, hogy a gyerekek jól érezzék magukat az iskolában – mondta.

Tesztgyűjteményeket oszt ki az RMDSZ

A Romániai Magyar Demokrata Szövetség és a Communitas Alapítvány idén összesen 15.350 román nyelv és irodalom tesztgyűjteményt oszt ki a magyar nyelven tanuló, vizsgák előtt álló diákoknak. A program keretében 8.950 példányt a nyolcadik osztályosok, 6.400 példányt pedig a tizenkettedik osztályos tanulók kapnak meg. Maros megyében összesen 1.513 nyolcadikos és 1.151 tizenkettedikes magyar diákhoz jut majd el a gyakorlófüzet.

A tesztgyűjteményeket román nyelv és irodalom szakos pedagógusok állították össze, figyelembe véve a magyar anyanyelvű diákok sajátos oktatási helyzetét és a rájuk vonatkozó vizsgakövetelményeket. A kiadványok az Oktatási és Kutatási Minisztérium jóváhagyásával jelentek meg, így szakmailag megbízható segítséget nyújtanak a tanórai munkához és az önálló felkészüléshez. A feladatok lehetőséget teremtenek a célzott gyakorlásra és az önellenőrzésre, valamint a vizsgatípusok és feladatformák alaposabb megismerésére.

Ottjártunkkor, szeptember 25-én, pénteken Kolcsár Károly parlamenti képviselő kézbesítette a szászrégeni iskolások tesztgyűjteményeit. A városban összesen több mint 130 tesztgyűjtemény talált gazdára, amelyekből 25-öt az Alexandru Ceușianu Általános Iskolában osztottak ki.

OktOpusz II. Szovátán

Szakértői akadémián találkoznak a Kárpát-medence pedagógusai

A Kárpát-medence különböző régióiból érkező pedagógusok, oktatási szakértők és szakmai közösségek találkoznak Szovátán az OktOpusz II. projekt szakértői akadémiáján. Az október 1–4. között zajló rendezvény, melynek a Teleki Oktatási Központ és a Domokos Kázmér Szakközépiskola ad otthont, az elmúlt három év közös szakmai munkájának eredményeit összegzi, ugyanakkor helyet teremt a tapasztalatcserének, a jó gyakorlatok megosztásának és a Kárpát-medencei szakmai kapcsolatok további erősítésének.

A hároméves szakmai együttműködésben öt projektpartner dolgozik közösen: a magyarországi Innovatív Pedagógiai Műhely, a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége (RMPSZ), a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetsége (SZMPSZ), valamint a vajdasági Észak-bácskai Magyar Pedagógusok Egyesülete (ÉMPE) és a Vajdasági Magyar Pedagógusok Egyesülete (VMPE). A projektben az RMPSZ a disszeminációs feladatokért felelt, azért, hogy a közös munka eredményei, a létrejött szakmai tudás és jó gyakorlatok minél szélesebb pedagógusközösséghez eljussanak.

A projekt egyik kiemelt eseményének, a szovátai szakértői akadémiának ugyancsak az RMPSZ a házigazdája. A partnerség egyik legfontosabb törekvése olyan, országhatárokon átívelő szakmai közösség építése, amelyben a pedagógusok egymás tapasztalataiból tanulhatnak, közösen gondolkodhatnak az oktatás aktuális kérdéseiről, és a megszülető tudást saját közösségeikben is továbbadhatják.

A szakértői akadémia szakmai programja október 2-án Burus-Siklódi Botond, a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége elnökének köszöntőjével kezdődik. A résztvevőket a projektben együttműködő pedagógusszervezetek vezetői is köszöntik. Ezt követően dr. Tratnyek Magdolna, az OktOpusz II. szakmai vezetője Négy ország, három év, egy közösség – az OktOpusz II. projekt mérföldkövei és eredményei címmel tekinti át a közös munka legfontosabb állomásait.

A rendezvényre a szervezők meghívták Kókayné Lányi Marietta közoktatási államtitkárt (Magyarország Kormánya – Oktatási és Gyermekügyi Minisztériuma). A pénteki program az oktatás és a pedagógusszakma aktuális kérdéseire is kitekint. George Pataki oktatási szakértő a szakmai közösségek tantervi változásokban betöltött szerepéről tart előadást, dr. Frigy Szabolcs a pedagógusi jóllét közösségi útjait járja körül, míg dr. Tódor Imre az OktOpusz pedagógusokra és szakmai hálózatokra gyakorolt hatásairól beszél.

A délután folyamán bemutatkozik a Szakmai Utak – közös történet című kötet, melynek kapcsán panelbeszélgetés idézi fel a projekt résztvevőinek szakmai történeteit. A nap egyik kiemelt témája a projekt során továbbépített PedCafé–EduCafé szakmai közösség, amelynek szerepéről és a Kárpát-medencei oktatásszakmai műhely fejlesztéséről és működtetéséről beszélnek. A közösségfejlesztő erejéről De Negri Ibolya és Csatlós Erzsébet-Zsófia beszélget a PedCafé–EduCafé-nagykövetek közreműködésével.

Október 3-án a hangsúly a gyakorlatra kerül. A Domokos Kázmér Szakközépiskolában három párhuzamos workshopblokkban mutatják be a résztvevők az OktOpusz keretében született vagy továbbfejlesztett jó gyakorlatokat. A műhelyek témái az óvoda–iskola átmenettől a gamifikáción, a digitális eszközökön és az élményalapú természettudományos oktatáson át az identitásépítésig, a mindfulnessig, a mesterséges intelligenciáig és az aktív osztálytermi módszerekig ívelnek.

A délutáni programban az OktOpusz kutatási, kommunikációs és marketing, interkulturalitási, vezetői és jólléti munkacsoportjai számolnak be eredményeikről. Az összegző plenáris ülésen dr. Aáry Tamás Lajos, az oktatási jogok biztosa Az együttműködés iskolája címmel tart előadást, majd a szakmai program közös értékelő és összegző beszélgetéssel zárul.

A szakértői akadémia azonban nem csak az előadásokról és workshopokról szól. A közös munka mellett fontos szerepet kapnak azok a kötetlen alkalmak is, amelyekből az elmúlt évek során valódi szakmai és emberi kapcsolatok születtek. Ezt szolgálja többek között a Kárpát-medencei OktOpusz-szeretetasztal is: a résztvevők saját vidékük ízeit hozzák magukkal, hogy a projekt végén jelképesen is egy közös asztalhoz üljenek.

A szovátai találkozó egyszerre összegzés és továbbindulás: lezárja az OktOpusz II. hároméves közös munkájának egy fontos szakaszát, miközben az elmúlt években létrejött szakmai hálózatok, együttműködések és személyes kapcsolatok tovább élhetnek. A projekt egyik legfontosabb eredménye így nem csupán az elkészült szakmai anyagokban és jó gyakorlatokban mérhető, hanem abban a Kárpát-medencei pedagógusközösségben is, amely az együtt gondolkodásból épült fel. *(közlemény)*

Románia nyerte a bronzmeccset Magyarország ellen, Dánia az Eurokupa győztese

Románia 33-30-ra legyőzte Magyarországot a bukaresti női kézilabda-Eurokupa négyes döntőjének bronzmérkőzésén. A házigazdák a második félidőben tudtak döntő fölénybe kerülni. A fináléban Dánia 34-30-ra legyőzte Norvégiát.

Vámos Petra (k), valamint a román Crina-Elena Pintea (b) és Elena Roşu (j) a női kézilabda-Eurokupa négyes döntőjében játszott Magyarország – Románia bronzmérkőzésen a bukaresti Sportcsarnokban 2026. szeptember 27-én
Fotó: MTI/Hegedüs Róbert

A magyar válogatott jól kezdte a bronzmérkőzést, és az első félidő jelentős részében irányította a játékot. A 17. perc végén 10-7-re vezetett Golovin Vlagyimir együttese, amelynek támadásait elsősorban Klujber Katrin eredményessége segítette: a jobbátlövő a szünetig hétszer volt eredményes. A románok azonban fokozatosan felzárkóztak, 13-13-nál egyenlítettek, a szünetben pedig 16-16 állt az eredményjelzőn.

A fordulás után megtört a magyar lendület. A védekezés hatékonysága visszaesett, támadásban pedig több mint hat percig nem született akciógól, így Románia 21-17-re elhúzott. A magyarok később rendezték soraikat, és egy 4-0-s sorozattal 23-23-nál ismét utolérték ellenfelüket, a hajrában azonban a hazaiak újra megléptek. Az üres kapus játékból szerzett három román gól után 29-25-re alakult az állás, és bár a magyarok a végén a hét a hat elleni támadójátékkal is próbálkoztak, háromgólos vereséget szenvedtek.

A mérkőzés a két válogatott 104. egymás elleni találkozója volt, magyar szempontból 60 győzelem, kilenc döntetlen és immár 35 vereség a mérleg. Románia 2019 óta először győzte le Magyarországot.

A románok számára a bronzérem különösen fontos eredmény volt a hazai közönség előtt, míg a magyar együttes az Európa-bajnoki bronzérem után ezúttal lemaradt a dobogóról.

Az Eurokupa döntőjében Dánia 34-30-ra győzte le a címvédő Norvégiát. A dánok az első félidőben végig előnyben voltak, a szünetben 17-15-re vezettek, majd a második játékrészben ötgólos különbséget is kialakítottak. Norvégia ugyan 27-25-re felzárkózott, de a hajrában Dánia megőrizte előnyét, és megnyerte a sorozatot. Trine Östergaard nyolc góllal, Anna Kristensen pedig 15 védéssel járult hozzá a dán sikerhez.

A tornán a 2024-es Európa-bajnokság három érmese, valamint a 2026-os kontinensviadal öt társrendezője vett részt.

Röviden

* A marosvásárhelyi városi sportklub kettős győzelemmel jutott a kosárlabda-Románia-kupa második fordulójába, miután a szerdai visszavágón 109:83-ra verte a CSM Galac együttesét. A marosvásárhelyiek az első mérkőzést is megnyerték 93:73-ra, így összesítésben 218:156-tal bizonyultak jobbnak. A második körben a Rapid Bukarest, a CSO Voluntari, a CSU Nagyszeben, az FC Argeş Piteşti és a CS Vâlcea 1924 Râmnicu Vâlcea csatlakozik a mezőnyhöz, a mérkőzéseket december 23. és január 13. között rendezik. A februári Final 8 mezőnyébe az U-BT Kolozsvár, a CSM Nagyvárad, az SCM U Craiova és a Dinamo Bukarest automatikusan bekerült.

** A marosvásárhelyi városi sportklub 28-11-es vereséget szenvedett kedden este a Rapid Bukarest otthonában a vízilabda-Szuperliga második fordulójában. A marosvásárhelyieknek ez volt a második vereségük a szezonban, miután a nyitófordulóban 10-9-re kikaptak az ugyancsak fővárosi Sportul Studenţesctől. A következő fordulóban, október 16. és 18. között az alakulat hazai medencében, a Maros olimpiai uszodában a címvédő CSM Nagyvárad ellen játszik.*

* Marosvásárhelyen rendezik jövő májusban a jégkorong-világbajnokság I/A divíziója B csoportjának mérkőzéseit, a város egyelőre befejezetlen műjégpályáján. A május 1. és 7. között esedékes tornán Románia mellett Japán, Kína, Dél-Korea, Spanyolország és Hollandia válogatottja vesz részt. Románia három éven belül másodszor látja vendégül az alsóbb osztályú felnőtt-világbajnokságot. A bukaresti szövetség szerint a rendezés újabb elismerése annak, hogy a nemzetközi föderáció bízik a szervezési képességeikben.

Két válogatott, két nehéz feladat – fontos mérkőzések előtt a magyar és a román csapat

A magyar válogatott hazai pályán Grúzia, a román nemzeti együttes pedig Varsóban Lengyelország ellen lép pályára pénteken a labdarúgó Nemzetek Ligájában. Mindkét csapat nyeretlenül várja a harmadik fordulót, így a mérkőzéseknek komoly jelentőségük van a folytatás szempontjából.

A magyar kezdőcsapat a labdarúgó Nemzetek Ligája B divíziójának második fordulójában játszott Észak-Írország – Magyarország mérkőzés kezdete előtt a belfasti Windsor Parkban 2026. szeptember 28-án
Fotó: MTI/Koszticsák Szilárd

A magyarok két forduló után egy ponttal állnak, miután hazai pályán 1-0-ra kikaptak Ukrajnától, majd Észak-Írországban gól nélküli döntetlent játszottak. Marco Rossi együttese a két találkozón nem tudott gólt szerezni, amiben nagy szerepe van Varga Barnabás és Sallai Roland távolmaradásának, Redzic Damir, majd Bolla Bendegúz sérülése pedig tovább szűkítette a kapitány lehetőségeit. A grúzok szintén pont nélkül állnak, és eddig még nem találtak a kapuba, a magyarok számára azonban ez nem jelentheti az ellenfél lebecsülését. Grúzia keretében több, európai élbajnokságban szereplő futballista található, közülük is kiemelkedik a Paris Saint-Germain támadója, Hvicsa Kvarachelia. A vendégek kispadján új szövetségi kapitány, Ramaz Szvanadze ül, aki a nyitó fordulót követően váltotta Willy Sagnolt.

A magyar csapat ugyanakkor az ukránok elleni vereség alkalmával mezőnyfölényben is tudott futballozni, és telt házas hazai közönség előtt ezúttal is a támadójáték javulásában bízhat. A két keretben több ismerős is akad: a grúz Giorgi Mamardasvili a Liverpool kapusa, ahol Kerkez Milos és Szoboszlai Dominik is szerepel, míg Csongvai Áron a francia Saint-Étienne-ben csapattársa Zuriko Davitasvilinek. A Puskás Arénában 21.45-kor kezdődő találkozót a szerb Srdjan Jovanovic vezeti.

Romániának közben még nehezebb helyzetből kell javítania, hiszen Gheorghe Hagi együttese az első két fordulóban egyetlen pontot sem szerzett. A románok Svédországban 2-1-re, majd hazai pályán Bosznia-Hercegovinától 4-2-re kaptak ki, így 3-6-os gólkülönbséggel az utolsó helyen állnak a B divízió 4-es csoportjában. Lengyelország egy ponttal előzi meg őket: a varsói nyitómérkőzésen 0-0-t játszott Boszniával, majd Svédországban 3-1-re maradt alul.

A varsói találkozón mindkét szövetségi kapitánynak számolnia kell a sűrű programmal, ezért változások várhatók a kezdőcsapatokban. Lengyel oldalon Robert Lewandowski, Piotr Zieliński és Sebastian Szymański jelentheti a legnagyobb nemzetközi tapasztalatot, míg a románoknál többek között Dennis Man, Valentin Mihăilă, Nicolae Stanciu, Răzvan Marin és Daniel Bîrligea lehet meghatározó. A két válogatott legutóbb a 2018-as világbajnokság selejtezőjében találkozott egymással, akkor a lengyelek mindkét alkalommal győztek.

A PGE Narodion pénteken 21.45-kor kezdődő mérkőzés előtt Svédország hat ponttal vezeti a csoportot, Bosznia-Hercegovina négy, Lengyelország egy, Románia pedig nulla ponttal áll.

Nemzetek Ligája-mérkőzések a televízióban

Október 2., péntek:
* 19.00 óra, DigiSport 3: Ciprus – Örményország;
* 19.00 óra, DigiSport 4, Prima Sport 2: Lettország – Montenegró;
* 21.45 óra, M4 Sport, DigiSport 4, Prima Sport 2: MAGYARORSZÁG – Grúzia;
* 21.45 óra, Antena 1: Lengyelország – ROMÁNIA;
* 21.45 óra, DigiSport 1, Prima Sport 1: Franciaország – Olaszország;
* 21.45 óra, DigiSport 2: Bosznia-Hercegovina – Svédország;
* 21.45 óra, DigiSport 3: Belgium – Törökország.

Október 3., szombat:
* 16.00 óra, DigiSport 3, Prima Sport 2: Finnország – Albánia;
* 19.00 óra, DigiSport 1, Prima Sport 1: Horvátország – Anglia;
* 19.00 óra, DigiSport 3: Izland – Bulgária;
* 19.00 óra, DigiSport 4: Észtország – Luxemburg;
* 21.45 óra, DigiSport 1, Prima Sport 1: Spanyolország – Csehország;
* 21.45 óra, DigiSport 2, Orima Sport 2: Svájc – Szlovénia;
* 21.45 óra, DigiSport 3: Észak-Macedónia – Skócia.

Október 4., vasárnap:
* 16.00 óra, DigiSport 4, Prima Sport 1: Azerbajdzsán – Litvánia;
* 19.00 óra, DigiSport 1, Prima Sport 1: Koszovó – Ausztria;
* 19.00 óra, DigiSport 4, Prima Sport 2: Málta – Andorra;
* 21.45 óra, DigiSport 1, Prima Sport 1: Portugália – Norvégia;
* 21.45 óra, DigiSport 2, Prima Sport 2: Görögország – Németország;
* 21.45 óra, DigiSport 3: Hollandia – Szerbia;
* 21.45 óra, DigiSport 4: Wales – Dánia.

NYILVÁNOS ÁRVERÉS

A Közszállítási Vállalat (székhely: Marosvásárhely, Bega utca 2. szám, Maros megye) nyilvános árverésen értékesíti az alábbi, használatból kivont autóbuszokat:

Típus	Rendszám	Gyártási év
Mercedes-Benz Citaro 0530	MS 20 TLM	2002
Setra 315NF	MS 24 TLM	2003
Mercedes-Benz Evobus O405GN	MS 78 TLM	1998
Setra S215VL	MS 08 WVK	1989

A nyilvános árverés időpontja: 2026. október 5., 13:00 óra.

Az értékesítésre kínált járművekről és az árverésen való részvétel feltételeiről részletes tájékoztatás kérhető az S.C. Transport Local S.A. székhelyén benyújtott kérelem alapján, **2026. szeptember 30-án 15:00 órától.**

A **Marosvásárhelyi Transilvania Repülőtér** versenytárgyalást hirdet **TAXISZOLGÁLTATÁS** működtetésére.

A versenytárgyalás időpontja: **október 21., 12 óra**.

Az ajánlatok benyújtásának határideje: **2026. október 21., 10 óra.**

Bővebb tájékoztatás a www.aeroportultransilvania.ro honlapon vagy a 0265-328-888-as és a 0749-014-465-ös telefonszámon.

FONTOS TELEFONSZÁMOK

- Központosított ügyelet (Rendőrség, Tűzoltóság, SMURD, Csendőrség, Mentőállomás): 112
- Rendőrség - 0265/202-305
- SMURD (betegekkel kapcsolatos információk)- 0265/210-110
- Sürgősségi szolgálat:
  - gyermekeknek - 0265/210-177
- Marosvásárhelyi Polgármesteri Hivatal - 0265/268-330
- Prefektúra - 0265/266-801
- Maros megyei RMDSZ - 0265/264-442
  - 0265/262-907
- Gyulafehérvári Caritas, otthongondozó szolgálat, 8–16 óra között: 0736-883-110
- Procardia Egészségügyi Központ
  - Orvosi rendelők:
  M. Eminescu u. 3. sz.: - 0265/210-087
  Fizioterápia: Arany János u. 46. sz.:
  - 0730-545-646
- Optika-Optofarm - 0265/212-304
  - 0265/312 436
  - 0265/250-120
  - 0265/263 351
- Optolens szemsebészet - 0265/263-351
- Dora Optics - 0733-553-976
  - 0733-553-976
- DIGI - 0365/400-401
  - 0365/400-404
- Áramszolgáltató vállala - 0800-500-929
  - vidék - 0265/929
- Delgaz Grid - 0265/200-928
  - 0800/800 928
- Aquaserv:
  - hideg víz-csatorna - 0265/215-702
  - közönségszolgálat - 0265/208-888
  - központ - 0265/208-800
  - 08008 208-888
- Fogyasztóvédelmi hivatal - 021-9551
- Vasútállomás - 0265/236-284
- Vili Kft.: temetkezés, segélyintézés *(0-24 óra), professzionális balzsamozás Nemzetközi halottszállítás*
  - 0265/215-119
  - 0744-282-710
- Alkony Kft. temetkezés (24 ó.)
  - 0265/263-865
  - koporsók, kellékek, - 0745-606-215
  - koszorúk - 0745-606-269
  - halottszállítás - 0758-047-604

Méltányos reklámdíj fejében állandó szereplője lehet a FONTOS TELEFONSZÁMOK rovatnak. Várjuk jelentkezését a 0265/268 854-es telefonon.

Klara, a látnok gyógyító Jeruzsálemből hozott szent gyógymódokkal siet a hozzá fordulók segítségére. Bármilyen problémát megold a szerelmi, anyagi és családi élet terén; visszahozza a szeretett személyt, és összehozza a szétszakadt családokat. Gyógyítja az alkoholizmust, az impotenciát és a depressziót és még sok más betegséget is; bármilyen problémát megold.

Köszönetnyilvánítások:
Elisabeta Nyárádszeredából: köszönöm, hogy meggyógyította a fiamat az alkoholizmusból és a depresszióból; István Ákosfalváról: köszönöm, hogy segítségével visszajött a barátnőm; Rozália Dicsőszentmártonból: köszönöm, hogy megoldotta a családi problémáimat, és mindent rendezett. Enikő Ernyéből: köszönöm, hogy feloldotta a családomra nehezedő átkot; Valer Marosvásárhelyről: köszönöm, hogy feloldotta a házassági átkot.
Klara minden problémát megold.

Tel. 0742-450-214. *(Fizetett hirdetés: op.)*

A hirdetési rovatban megjelent közlemények, reklámok tartalmáért a hirdetésfeladó vállalja a felelősséget!

ADÁSVÉTEL

ELADÓ belterület Jedden. Tel. 0749-456-190. (28967)

ELADÓK régi bútorok a múlt század elejéről, nagyon sok egyéb régiség, faliórák, dísztárgyak, paraszti kultúra eszközei. Eladók boroshordók használatra vagy kerti dísznek, eperfa hordók pálinkának, pékségbe való 300 literes inox dagasztóteknő. Tel. 0740-808-298. (29134-I)

ELADÓ gyümölcspálinka, minőségi vörösbor, törköly- és körtepálinka. A pálinkák eperfa hordóban vannak tárolva. Tel. 0740-808-298. (29134-I)

ELADÓ zománcos 50 literes fazék, 40 literes lábas és mosdótál. Tel. 0729-626-617. (29138-I)

LAKÁS

ELADÓ ház és melléképületek, 1300 m², Teremiújfaluban. Tel. 0754-898-254. (29072)

ELADÓ magánház Szentkirályon (Răsăritului). Terület: 971 négyzetméter, lakás: 130 négyzetméter. Tel. 0744-528-606. (28914)

KIADÓ magánházban, a főtér környékén egy szoba. Tel. 0753-065-583. (29115-I)

ELADÓ kétszobás, második emeleti tömbházlakás a Transilvania utcában.Tel. 0744-830-742. (29071)

KÜLÖNFÉLÉK

KIADÓ központi fekvésű, felszerelt fogászati rendelő (a 2-es poliklinika mellett). Érdeklődni a 0745-510-975-ös telefonszámon. (28990)

60 ÉVES NŐ munkát vállal. Tel. 0770-663-571. (29107)

VÁLLALOK építkezési munkát, törmelék- és szemételszállítást. Tel. 0758-298-792. (29111)

ELSZÁLLÍTUNK bútort, fölöslegessé vált dolgokat, fát, kiüresítünk lakást, elvégzünk különféle építkezési munkálatokat. Tel. 0752-854-364, Damian. (29038)

KERESEK egy segédmunkást napi 4 órára és egy takarítónőt. Tel. 0743-675-940. (29135)

SZOLGÁLTATÁS – ÜZLETI AJÁNLAT

REDŐNYÖK, SZALAGFÜGGÖNYÖK, ROLETTÁK, GARÁZSKAPUK és egyéb árnyékolástechnikai cikkek, automatizált változatok, nyílászárók. TERASZBEÉPÍTÉS üveggel és ponyvával. Tel. 0745-379-638. (69277)

A MELINDA FUNERAR teljes körű professzionális temetkezési szolgáltatást és ügyintézést biztosít NONSTOP: szállítás bel- és külföldön, hamvasztás, ravatalozás, a temetéshez szükséges kellékek biztosítása. Tel. 0747-581-055, 0740-263-907. Marosvásárhely, Oneşti tér 12. szám. (68166)

DR. INCZE SÁNDOR BELGYÓGYÁSZ FŐORVOS betegeket fogad Marosvásárhelyen, a Tudor Vladimirescu utca 21/A szám alatti rendelőben. Előjegyzés a 0265/265-112-es telefonszámon. Küldőpapírral a vizsgálat ingyenes. (28930)

MEGEMLÉKEZÉS

„Érzem, közel vagy, mégis oly távol, én tudom egyedül, mennyire hiányzol. Ahova mentél, nincsen visszaút, örök a hosszú álom, s végtelen az út, az emléked csupán, mi itt maradt nekem, örökre szívemben őrzöm, s így itt leszel velem.”

Kegyelettel emlékezünk a drága édesanyára,
BÍRÓ JOLÁNRA
szül. Varró
halálának első évfordulóján. Emléke legyen áldott! Nyugalma fölött őrködjön szeretetünk.

Szerettei. (29121-I)

Fájó szívvel emlékezünk október 2-án
BAKAI ANNA-MÁRIÁRA
halálának 17. évfordulóján. Emlékét szívünkben őrizzük. Nyugodjon békében!

Szerettei. (29075-I)

Távozásod számunkra a mai napig fájdalom, hiányod nem pótolja senki és semmi feleséged és gyermekeid szívében. Szomorúan emlékezünk az iszlói születésű
RÉTHI BENEDEKRE
halálának 30. évfordulóján (október 4-én).

Felesége, gyermekei és unokái. (29060)

Halálának 19. évfordulóján kegyelettel emlékezem szeretett férjemre, az aranyosgerendi
BARTHA GERGELYRE.
GERGŐ, álmodj szépeket. A lélek él, találkozunk egy másik csillagon.

Felesége, Bartha Gizella. (29142-I)

ELHALÁLOZÁS

Szomorúan búcsúzom
ZÖLD ENDRÉTŐL.
Nehéz megérteni, hogy már nincs többé, ezt elhinni és bele is törődni.
Míg ereje engedte, a családja, gyermekei boldogsága, jóléte és szeretete, a mások iránti jó tettei ékesítették életét. Emléked legyen áldott, nyugodj békében!

Unokatestvéred,
Gálfiné Kenedich Piroska. (29133)

OPTICA OPTOFARM

Szolgáltatásaink:

- kontaktlencse-felírás és rendelés
- ingyenes szemüvegfelírás komputeres szemvizsgálattal
- mindenik szaküzletünk orvosi szakrendelővel van felszerelve, ahol teljes szemvizsgálatot végzünk, a pácienseinket küldőpapír nélkül fogadjuk
- a gyerekvizsgálatokat speciális fotorefraktométerrel végezzük (kellemetlen pupillatágítás nélkül, távolsági fotózással)
- kötelező éves szemvizsgálatok cégek részére
- korszerű számítógép-vezérlésű japán NIDEK gépekkel bármilyen kerettípusba bedolgozunk plasztik- és üveglencsét egyaránt (gyors, olcsó és precíz munkával)
- szemüvegjavításokat végzünk (keretek forrasztása)
- új amerikai készülék látásjavításra, kancsalságra
- terápiák betegség és sérülés utáni rehabilitációra, memória-, reflexek, mozgás- és tanulászavarok javítására

Marosvásárhely:

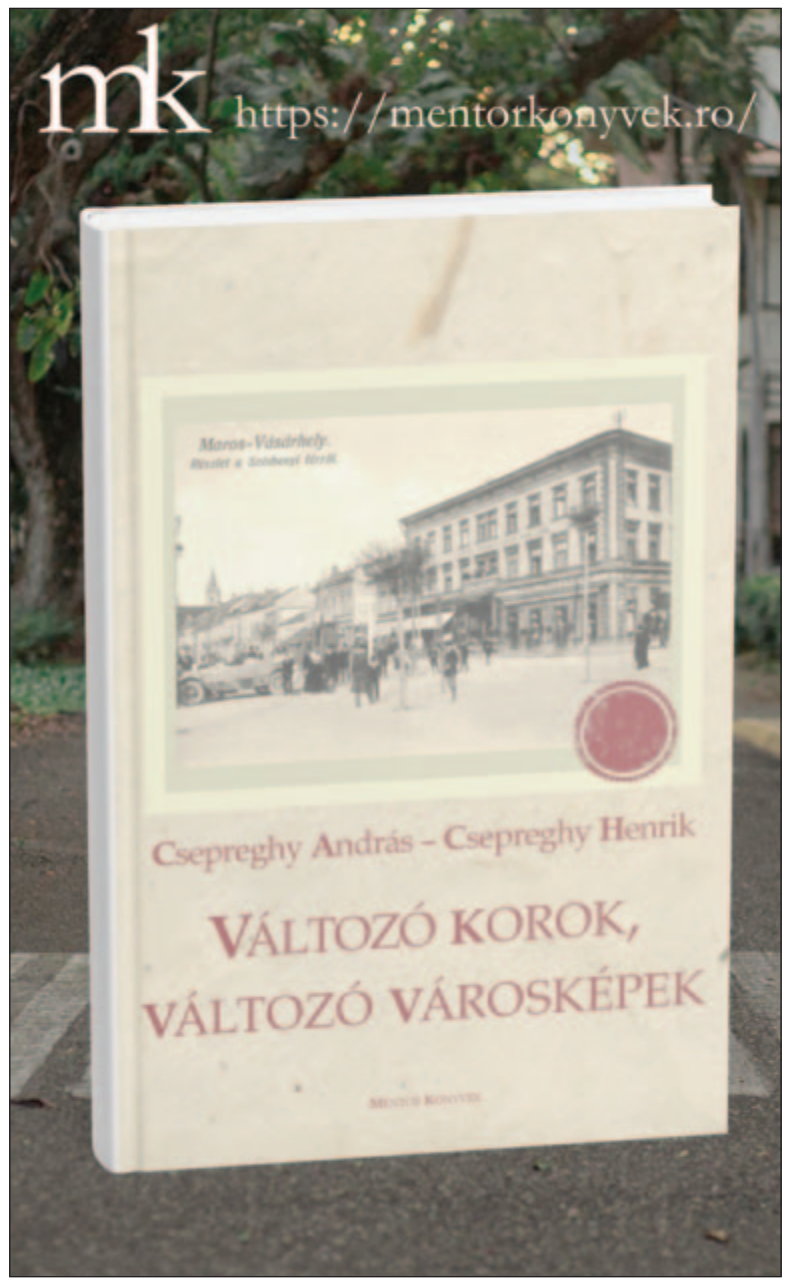
- Posta utca 3. sz. Tel: 0265/212-304, 0365/410-555
- 1918. Dec. 1. sugárút 49. sz. Tel: 0265/263-351, 0365/410-557
- 1918. Dec. 1. sugárút 182-184. sz. (Fortuna). Tel: 0265/265-205
- Rózsák tere 53. sz. Tel: 0265/250-120, 0365/410-559
- Dózsa György utca 64-68. sz. (a Kaufland udvara). Tel: 0265/212-212
- Köztársaság tér 5. sz. Tel: 0365/430-939

Szászrégen:

- Iskola utca 11. sz. Tel: 0265/512-042, 0365/410-558

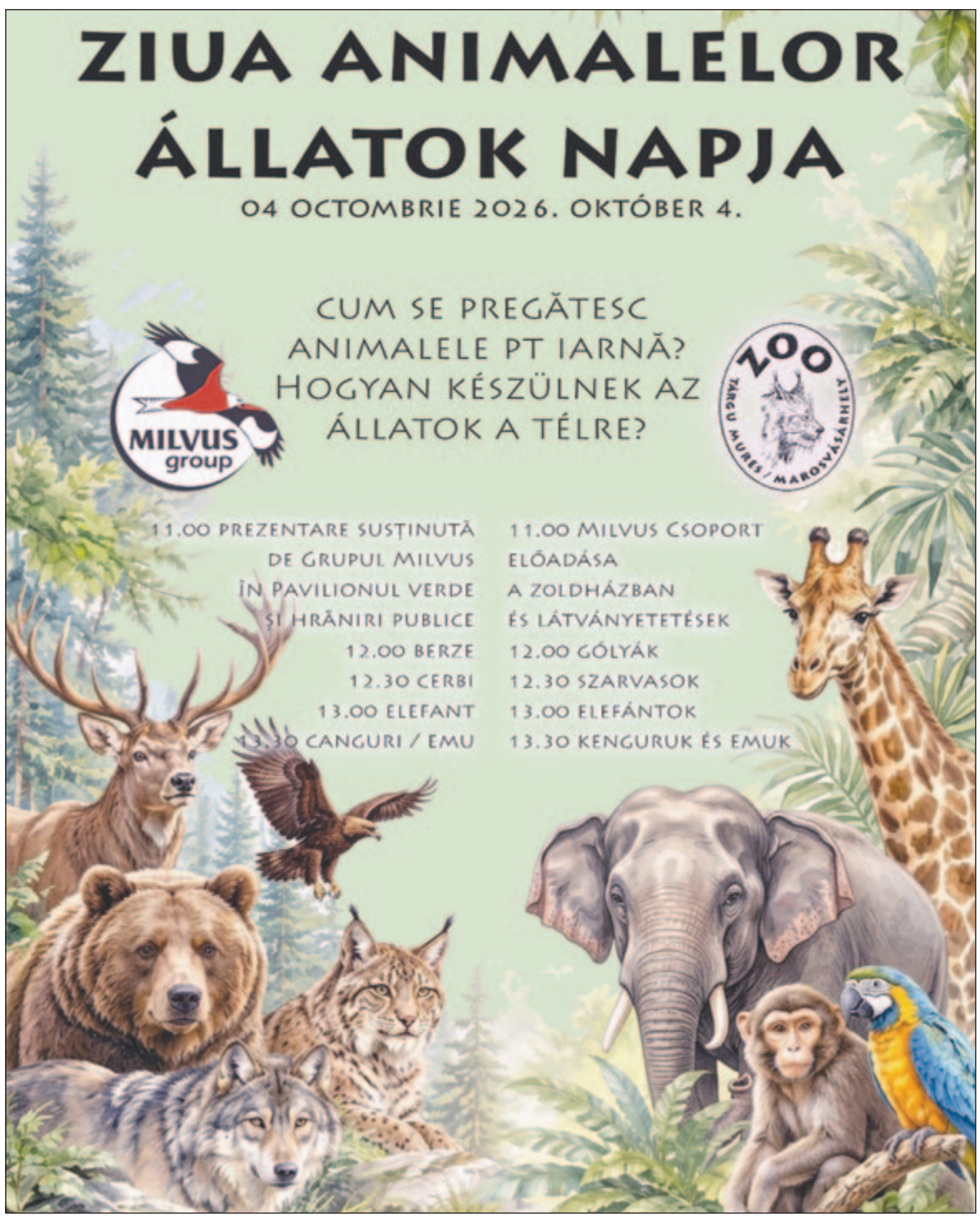
Szováta:

- Fő út 196. sz. Tel: 0265/577-282, 0742-100-323

RADIO KOKO ONLINE STREAMING NE HALLGASS MÁSRA!

radio.kptv.ro KPTV THE ROCK STATION radio.kptv.ro

Cofinanțat de Uniunea Europeană

Dezvoltare Durabilă și Tranziție Justă

2026.10.01.

Közlemény a pénzügyi auditálási szolgáltatásra vonatkozó szerződés aláírásáról

2026. október 1-jén az AQUASERV RT. marosvásárhelyi székhelyén aláírták „A Maros megyei víz- és szennyvíz-infrastruktúra fejlesztésére irányuló regionális projekt" keretében megkötött szerződések pénzügyi auditjára vonatkozó szolgáltatási szerződést.

- A nyertes ajánlattevő: Auditor Financiar Sarra SRL
- A szerződés időtartama: 37 hónap
- A szerződés értéke: 364 550,00 lej + áfa

A projekt az Európai Regionális Fejlesztési Alap társfinanszírozásával valósul meg, a Fenntartható Fejlesztés és Igazságos Átmenet Program 2021-2027 keretében.

Kapcsolattartó személy:
Bauer Andrea, a Projektmegvalósítási Egység (UIP) vezetője
Telefon: 0265-208809
E-mail: poim@aquaserv.ro

AQUASERV

Marosvásárhelyi Rádió România
www.marosvasarhelyiradio.ro
96 FM
106,8 FM
1323 AM

